УзССР Давлат китоб палатаси
Инв. 8
Гос. книжная палата УзССР
20 ИЮН 1985

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 140 (19.216). ● 1985 йил 19 июнь, чоршанба ● Баҳоси 3 тийин.

«КОСМОС—1661» ПАРВОЗДА

1985 йил 18 июнь куни Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-1661» учирилди.

Йўлдош ичига космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Координация-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

(ТАСС).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА УЧРАШУВ

КПСС Марказий Комитетида 18 июнь куни оммавий ахборот воситаларининг раҳбарлари билан учрашув бўлди. КПСС Марказий Комитетида фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалаларига бағишлаб ўтказилган кенгашнинг йўл-йўриқларидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама қилинди.

Учрашув қатнашчилари ҳузурида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

Матбуотда партия ташкилотларининг, меҳнат коллективларининг, Советларнинг, хўжалик органлари, илмий муассасаларнинг ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаш, хўжалик юритишнинг илғор тажрибасини оммалаштириш соҳасидаги кўп қиррали ишини чуқур ва мунтазам ёритиш зарурлигига эътибор қаратилди. Оммавий ахборот воситалари корхона ва бирлашмаларни техникавий реконструкциялаш, Ватанимиз машинасозлигини модернизациялаш, фан ва техника ютуқларини жорий қилиш, илмий тадқиқотларнинг базасини мустаҳкамлаш соҳасидаги, моддий ва меҳнат ресурсларини тежаш, тартиб, интизом ва уюшқоқлик учун кураш борасидаги муаммоларни фаол, мунтазам ёритишлари кераклиги ҳақида гаплашиб олинди. Ижтимоий онгни турмушнинг янги талаблари, партиянинг фан-техника тараққиёти асосида мамлакатнинг социал-иқтисодий ривожланишини жадаллаштириш йўли руҳида психологик жиҳатдан қайта қуришда матбуот, телевидение ва радионинг муҳим роли таъкидланди. Халқ хўжалигини қайта қуришнинг илғор тажрибасини кўрсатишни кучайтириш зарур, камчиликлар ошкора, аниқ-равшан ва амалий равишда танқид қилиниши керак.

Оммавий ахборот воситалари 1985 йилги планни ва умуман беш йиллик планни муваффақиятли бажариш йўлидаги курашда партия билан халққа актив ёрдам бериши керак.

Учрашувда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Н. И. Рижков ва КПСС Марказий Комитетининг секретари М. В. Зимянин қатнашдилар.

(ТАСС).

КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди шарафига

МУСОБАҚА БАЙРОҒИНИ БАЛАНД КЎТАРАЙЛИК!

ҚАЛБИМ БУЮРГАНИ

Партия йиғилиши, ишлаб чиқариш кенгашидан кейин кўпинча хаёлимни партиямизнинг XXVI съезди қарорларини, КПСС Марказий Комитетининг Пленумлари қўйган вазифаларни бажариш учун корхонамиз меҳнат аҳли олиб бораётган курашга мен қандай ҳисса қўшаяпман, деган фикр чулғаб олади. Зотан, ҳар бир коммунист КПСС XXVI съездидан буён ўтган даврда қилган иши, мамлакатимизни иқтисодий ва социал ривожлантириш программасини амалга оширишга қўшган улуши ҳақида ўзига ҳисоб берадиган вақт келди.

Цехимиз коллективи ўн биринчи беш йилликнинг бошидан буён зарбдорларча меҳнат қилиб келмоқда. Ҳар бир ишчи, инженер-техник ходим ва хизматчи ўз зиммасидаги масъулиятни чуқур ҳис этиб, ишлаб чиқаришнинг техник-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш учун курашда фаол иштирок этяпти. Шу туфайли йиллик ва ойлик планлар муттасил бажарилмоқда.

Масалан, маҳсулотни реализация қилиш юзасидан 1984 йил ва шу йилнинг беш ойи учун белгиланган планлар шартномадаги мажбуриятни ҳисобга олган ҳолда заводда ҳам, цехимизда ҳам тўла адо этилди. Планга қўшимча равишда бир неча юз минг сўмлик товар маҳсулот ишлаб чиқарилди. 1984 йили меҳнат унумдорлиги пландаги 5,9 ўрнига 7,8 процент ошди. Аттестацияга тақдим этилган маҳсулотнинг 52,2 процентига олий категорияли давлат Сифат белгиси берилди. Қарийб бир ярим минг тонна металл, саккиз минг киловатт-соат электр, 1565 гигакалорий иссиқлик энергияси тежаб қолинди.

Энди ўзим ҳақимда икки оғиз сўз. Заводга ишга келганимга ўн тўрт йил бўлди. Аввал устоз ишчиларга шогирд тушиб, касб ўргандим. Сўнг мустақил ишлашга ўтиб, турли вазифаларни бажардим. Мана, саккиз йилдирки, механика цехида фрезерчи бўлиб ишламоқдаман. Эндиликда ўзим ҳам ёшларга мураббийлик қиляпман.

Маълумки, 1981 йили республикамизнинг бир группа новаторлари бир беш йилликда икки беш йиллик нормасини бажариш ташаббуси билан майдонга чиқишганди. Улар орасида цехимизнинг илғор токари Г. Мурзин ҳам бор эди. Ўшанда бошқалар қатори мен ҳам ташаббускорлар изидан боришга қарор қилиб, ўн биринчи беш йилликда ўн йиллик нормани бажаришга сўз бердим. Бу даврга келиб тажриба орттирган, малакам бирмунча ошган эди. Ана шунга таяниб, кўп станокда ишлашга жазм қилдим. Цехимизда олтита фрезерлик станоги бор. Илгари уларни олти киши бошқарар эди. Ҳозир эса икки киши — мен ва ҳамкасбим Виктор Турков бошқармоқдамиз. Бу меҳнат унумдорлигини кескин ошириш имконини берди. Мен тўрт йилда саккиз йиллик нормага баравар иш бажардим ва ҳозир 1990 йилнинг август ойи ҳисобига маҳсулот беряпман.

Яқинда республикамиз халқ хўжалиги турли тармоқларининг 18 новатори «КПСС XXVII съезди шарафига 27 зарбдор ўн кунлик» шиори остида стахановчасига ишлаш ташаббусини бошлаб беришди. Уларнинг мақсади қалбимга жуда яқин ва тушунарли.

Индустриал Чирчиқ шаҳри саноат корхоналарининг ишчилари ўн саккизлар ташаббусини қизғин маъқулламоқдалар ва қўллаб-қувватламоқдалар. Шулар қатори мен ҳам новаторлар изидан боришга сўз бердим ва ўз зиммамга ўн йиллик топшириқни Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 68 йиллиги кунигача, 1986 йилнинг тўрт ойи учун белгиланган шахсий планимни КПСС XXVII съезди очиладиган кунгача бажариш, меҳнат унумдорлигини 8 процент ошириш, ҳамма маҳсулотни биринчи тақдим қилишдаёқ топшириш, тежалган материаллар ҳисобига икки кун ишлаш, бир ишчига фрезерчилик касбини ўргатиш мажбуриятини олдим.

Ҳозирги вақтда заводимизнинг 150 илғор ишчиси ўн иккинчи беш йиллик ҳисобига ишламоқда. Механика участкасининг токари Е. Шальнев, ўраш ва магнит симлари цехининг ўровчилари С. Крупнов ва Н. Мажидов, комплект трансформатор подстанциялари цехининг электр монтажчилари Н. Ахтямова ва Т. Ковровалар шулар жумласидандир.

Корхонамизда «КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш учун курашга ҳар бир коммунист ўзининг шахсий ҳиссасини қўшсин» деган шиор остида социалистик мусобақа кенг қулоч ёзмоқда. Биз коммунистлар эса оз эмас — 450 кишимиз. Юзлаб партиясиз ишчилар ҳам биз коммунистлардан орқада қолмасликка интилиб, стахановчасига ишлашмоқда.

С. АШИРОВ,
Чирчиқдаги трансформатор заводининг фрезерчиси.

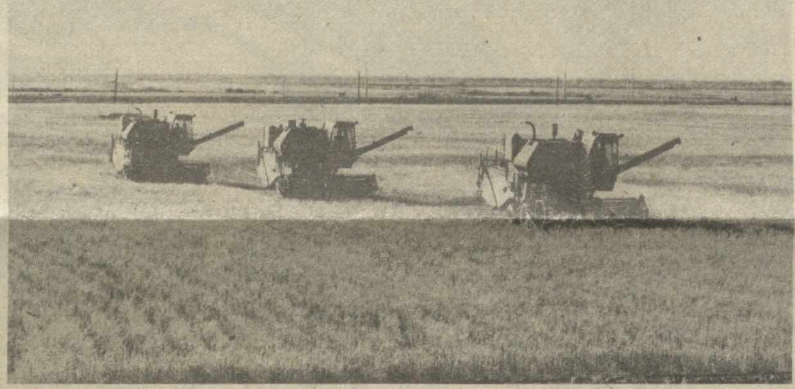

ПЕШҚАДАМЛАР

Нишон райони ғаллакорлари омилкорлик билан иш юритиб, бу йил мўл ва эртаки ҳосил етиштирдилар. Шу туфайли районда ғалла ўрими ўтган йилдагига қараганда 20 кун илгари бошланди. «Нишон» давлат наслчилик заводи далаларидаги ҳосил, айниқса, баракали. Ўрим-йиғимнинг дастлабки кунларидаги ҳисоб-китоблар ҳар гектар ердан 15 центнердан дон ҳосили олинаётганини кўрсатмоқда.

Хўжаликда ўрим-транспорт отрядларининг аниқ график асосида, бир маромда ишлатилиши таъминланмоқда. Комбайнчилар ўртасида социалистик мусобақа кенг йўлга қўйилган. Меҳнат беллашуви ҳар куни якунланиб илғорлар кўчма вимпель билан мукофотланяпти. Суратларда: ўримда пешқадамлик қилаётган илғор комбайнчилар (чапдан) Владимир Светличний, Қоплон Сафаров, Олег Морозов ва ғалла ўрими тасвирланган.

Ш. Шаропов фотолари (ЎзТАГ).

ҲОСИЛ НИШОНАЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

Бўз районидаги «Партия XX съезди» совхозида меҳнати билан эл назарига тушган заршунослар кўп. II ва III даражали Меҳнат Шуҳрати орденлари нишондори Назиржон Деҳқонов ана шундай тажрибакорлардан. У қарийб йигирма йилдан бери пахтачилик бригадасига етакчилик қилади.

Ўтган йили миришкорлар ҳар гектар ердан 40 центнердан ошириб ҳосил олишга эришдилар. Иш пудрат асосида ташкил этилганлиги туфайли йил давомида иш ҳақи фондидан 17,5 минг сўм миқдорида маблағ тежаб қолинди. Ўша маблағ йил якунида пахтакорларнинг иш ҳақига қўшиб берилди.

Бу йилги об-ҳаво анча мураккаб келди. Май ойида бўлиб ўтган икки кунлик қаттиқ шамол натижасида ғўзалар анча зарар кўрди. Табиат инжиқлигини енгиш учун барча бирдек қатъият кўрсатиб ишлади. Кўчатлар тўла сақлаб қолинди. Ҳозир ғўзалар текис шоналади. Парваришни тез ва соз ўтказишда Назиржон Деҳқонов бошлиқ бригада аъзолари ғолибликни қўлдан беришмаётир. Шу кунгача улар қатор ораларини икки марта культивациядан чиқаришди, ғўзаларни минерал ўғитлар билан озиқлантириш тугалланиб, барча карталардаги ниҳоллар бегона ўтлардан тозаланди. Ҳосил зараркунандалари — ҳашаротга қарши икки марта ишлов берилди.

Айни кунларда механизатор Муҳаммаджон Тўраев экинларни учинчи марта культивациядан чиқараётир. Унинг ҳамкасби Дадажон Турсунов СУЗ агрегати билан пахта майдонларини ўғитламоқда. Улар мавсумда 800-850 гектардаги ғўзаларга сифатли ишлов беришмоқчи. Моҳир механизаторлар КПСС XXVII съезди шарафига — 27 зарбдор ўн кунлик ҳаракатига қўшилиб, бу йил «зангори кема»лар билан 150-170 тоннадан «оқ олтин» териш мажбуриятини қабул қилишди.

Ҳ. РУСТАМОВ.
Андижон области.

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ — ЗАМОН ТАЛАБИ

Ишлаб чиқаришни интенсивлаш сари туб бурилишни таъминлаш — сира кечиктириб бўлмайдиган умумпартия, умумхалқ ишидир. 18 июнь куни Тошкентда бўлиб ўтган кенгашда келгусидаги ишнинг асосий йўналишлари ҳақида, Ўзбекистон меҳнат коллективлари қўшиши лозим бўлган ҳисса тўғрисида гаплашиб олинди.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг масъул ходимлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари қатнашдилар.

Фан-техника тараққиёти негизида мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришнинг партия ишлаб чиққан концепцияси яқин беш йилликдаги ва 2000 йилгача мўлжалланган стратегик программа эканлиги, бу ҳақда ўртоқ М. С. Горбачевнинг яқинда КПСС Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашдаги докладида гапирилганлиги уқтириб ўтилди. Ҳозир, партиянинг XXVII съездига тайёргарлик даврида экономика ва бошқарув соҳасида, кадрларни тарбиялаш борасида ишга янгича ёндашишни ишлаб чиқиш алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Кенгашда республика корхоналарининг қувватларини иш билан янада тўлароқ таъминлаш, агросаноат комплексини такомиллаштириш, меҳнат ресурсларидан яхшироқ фойдаланиш проблемаси муҳим ўрин олди. Хўжалик қурилишининг ҳамма соҳаларида социалистик экономиканинг устунликларидан тўла-тўкис фойдаланиш, бутун диққат-эътиборни энг муҳим масалага — фан-техника тараққиётига қаратиш зарур. Кенг миқёсли янги вазифалар партиявий ишни ҳам чуқур ўзгартиришни талаб қилади: юқоридан пастгача кадрларнинг фикри-зикри ва кайфиятида бутун чоралар билан ўзгариш қилиш, ҳеч кечиктирмай турмушга татбиқ этиладиган узоқ муддатли сиёсий йўл ҳақида гап бораётганлиги англаб олинишига эришиш лозим.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

ОДАМЛАР САЛОМАТЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ҒАМХЎРЛИК — ҲАММАНИНГ ИШИ

18 июнь куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ва Соғлиқни сақлаш министрлигининг «Соғлиқни сақлашнинг методик-биологик проблемалари» мавзуида қўшма илмий конференцияси бўлиб ўтди.

Конференция иштирокчилари фундаментал ва амалий тадқиқотларни ривожлантириш масалаларини муҳокама қилдилар. Ўзбекистондаги илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари СССР Фанлар академиясининг «Мия», «Ионавий каналлар», «Гомеостаз» каби ҳамда физиология ва медицинанинг асосий проблемаларини ўрганишга қаратилган бошқа узоқ муддатли комплекс программаларни ишлаб чиқишда актив иштирок этаётганликлари айтиб ўтилди.

Кейинги вақтда илмий потенциал ҳам ўсиб, медицина илмий муассасаларининг тармоғи кенгайди, физиология институти, марказий илмий институтларнинг бир қанча филиаллари ташкил этилди.

Учрашув қатнашчилари ҳал этилмаган проблемаларга алоҳида эътибор бердилар ва медицина-биологик тадқиқотлар лабораторияси замонавий асбоб-ускуналар билан яхши таъминланмаганлигини айтдилар. Медицина кадрларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ишларини такомиллаштириш талаб этилади. Бугунги кунда фундаментал фанлар натижаларини практикага тезроқ жорий этиш биринчи даражали аҳамият касб этади.

(ЎзТАГ).

«КУМУШ ТОЛА» — БОЙЛИГИМИЗ!

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ПИЛЛАЧИЛАРИНИНГ РАПОРТИ

Қорақалпоғистон АССР пиллачилари КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақага актив қўшилиб, давлатга пилла сотиш планини муддатидан илгари, 16 июнь куни бажардилар. Тайёрлов пунктларига 900 тоннадан ортиқ қимматли хом ашё етказиб берилди. Ҳар қути қурт уруғидан 60 килограммдан пилла териб олинди.

Элликқалъа, Тўрткўл, Амударё районларининг, Элликқалъа районидаги Калинин номли, Ленин номли, «Ленинград» колхозлари ва Орджоникидзе номли совхозининг, Тўрткўл районидаги Димитров номли, Ильич номли колхозлар ва «Ленинизм» совхозининг, Амударё районидаги Ленин номли, «Коммунизм» колхозлари ва «Қипчоқ» совхозининг пиллачилари социалистик мажбуриятларини анча ошириб бажардилар. Мазкур хўжаликларнинг пиллачилари ҳар қути қурт уруғидан 65 килограмм ва ундан ошириб пилла териб олдилар. Моҳир пиллакорлар Б. Отабоева, С. Нурқиличева, О. Реймбоева, А. Отахонова, Р. Алламберганова, О. Кўчқорова, З. Ортиқова, Б. Матназарова, Н. Тиллабоева, К. Давлатбоева ва О. Султоновалар ҳар қути қурт уруғидан 100—120 килограмм «кумуш тола» олишга муваффақ бўлдилар.

Давлатга пилла топшириш давом этмоқда.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидагилар республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзилди:

Қорақалпоғистон АССР — область партия комитетининг секретари К. С. Саликов, Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиумининг Раиси Т. А. Ешимбетова, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг Раиси М. Ж. Юсупов, область қишлоқ хўжалик ходимлари касаба союз комитетининг раиси А. Тўғизбоев, область комсомол комитетининг секретари А. К. Худойбергенов, область пиллачилик бошқармасининг бошлиғи Б. К. Абибуллаева.

Қувасой шаҳри — шаҳар партия комитетининг секретари М. Раҳматов, шаҳар ижроия комитетининг раиси Н. Ж. Аҳмедова, шаҳар комсомол комитетининг секретари К. Тошматов, бош пиллахона директори К. Абдуллаев.

Шаҳрисабз райони — район партия комитетининг секретари Я. П. Иноятов, район ижроия комитетининг раиси Ш. Оллоназаров, район комсомол комитетининг секретари М. Исмоилова, бош пиллахона директори Р. Жуманиёзова.

Фарғона райони — район партия комитетининг секретари К. Икромов, район ижроия комитетининг раиси А. Сатторов, район комсомол комитетининг секретари К. Кўчқоров, бош пиллахона директори Ш. Умурзоқов.

Риштон райони — район партия комитетининг секретари О. Собиров, район ижроия комитетининг раиси Ҳ. Одилов, район комсомол комитетининг секретари М. Исмоилов, бош пиллахона директори Н. Шерғозиев.

Паркент райони — район партия комитетининг секретари А. П. Алимов, район комсомол комитетининг секретари Х. Д. Эрматов, бош пиллахона директори З. Йўлдошев.

МАШИНАЛАР УЧУН ДЕТАЛЛАР

● Янгийўл тажриба экспериментал заводининг мустаҳкамлагич деталлар ясовчи участкасида меҳнат унумдорлиги бир ярим баравар ошади. Бу ерда янги поток автомат линия монтаж қилинди. Натижада кўплаб ишчилар қўл меҳнатидан халос қилиниб, маҳсулот сифати ошди. Йил охирига қадар янгийўлликлар республикамиз, шунингдек, Қирғизистон, Қозоғистон ва Туркманистон механизаторларига 100 тонна ана шундай маҳсулот — миллионта мустаҳкамлагич детал жўнатишга аҳд қилганлар. (ЎзТАГ).

ТЕХНИКА ИЖОДКОРЛИГИ ДАРАЖАСИНИ ОШИРАЙЛИК

Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти Ўзбекистон республика кенгашининг 18 июнь куни бўлиб ўтган пленумида агросаноат бирлашмаларида, колхоз ва совхозларда, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги ва Мева-сабзавот хўжалиги министрликларининг бошқа корхоналарида, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги фанлари академияси Ўрта Осиё филиалининг илмий-тадқиқот институтларида ихтирочилик, рационализаторлик ва патент-лицензия ишининг аҳволи ҳамда бу ишнинг даражасини ошириш тадбирлари муҳокама қилинди.

Пленумда ихтирочилар ва рационализаторларнинг ижодий изланишини қишлоқ учун пишиқ-пухта ва чидамли техника яратишга, деҳқончилик, чорвачилик ва ем-хашак ишлаб чиқаришни комплекс механизациялашни таъминлашга, янги, серҳосил қишлоқ хўжалик экинлари етиштиришга, КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олишга қаратиш тадбирлари белгиланди.

(ЎзТАГ).

ПЕДАГОГИКАНИНГ ЭНГ МУҲИМ ПРОБЛЕМАЛАРИ

Умумий таълим ва ҳунар мактаби ислоҳ қилиниши муносабати билан таълимнинг муҳим социал-педагогик проблемалари 18 июнь куни Тошкентда очилган олий ўқув юртлариаро илмий-амалий конференция қатнашчиларининг диққат марказида турибди.

Мамлакатнинг таниқли олимлари, маориф ходимлари, педагоглар педагог кадрлар тайёрлашни такомиллаштириш, мактаб ўқувчиларига таълим бериш практикасига замонавий ҳисоблаш техникасини, янги ўқув қўлланмаларини кенг жорий этишнинг энг зарур масалаларини муҳокама қилмоқдалар, ўз тажрибаларини баҳам кўрмоқдалар.

Учрашув қатнашчилари мактаб ўқувчилари ва студентларни ғоявий-ахлоқий ва эстетик жиҳатдан тарбиялашни яхшилашга, мавжуд камчиликларни тугатиш йўлларига алоҳида эътибор бердилар.

Конференцияда В. И. Ленин номли Москва давлат педагогика институтининг ректори, СССР педагогика фанлари академиясининг мухбир аъзоси А. П. Петров, СССР педагогика фанлари академиясининг ҳақиқий аъзоси А. И. Пискунов, «Философские науки» журналининг бош редактори В. С. Готт, бошқа таниқли олимлар докладлар қилдилар.

(ЎзТАГ).

КАРЕЛИЯДАГИ ТАНТАНАЛАР

КОСТОМУКША (Карелия АССР), 18 июнь. (ТАСС). СССР билан Финляндия ҳамкорлигининг энг катта объекти — Костомукша кон-саралаш комбинатининг барпо этилиши турли социал тузумдаги икки давлатнинг сиёсий муносабатлари тенглик, аралашмаслик, бир-бирини ҳурмат қилиш, чуқур ишонч ва ўзаро манфаатдорлик асосида ривожлана олиши мумкинлигини кўрсатувчи яхши намуна бўлди.

Комбинатни барпо этишда Финляндия фирмалари қатнашди. Комбинат қуриб битказилганлиги муносабати билан ўтказиладиган тантанали тадбирларда қатнашиш учун Финляндия Республикасининг Президенти М. Койвисто бугун Костомукшага келди.

Шу куниёқ Костомукшада Н. А. Тихонов М. Койвисто билан суҳбатлашди.

Совет — Финляндия муносабатларига оид масалалар, шунингдек халқаро аҳволнинг иккала томонни қизиқтирувчи баъзи муҳим проблемалари муҳокама қилинди.

Икки мамлакат ўртасидаги муносабатлар барқарор ва муттасил дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1948 йилги Шартнома руҳида ривожланиб бораётганлиги мамнуният билан қайд этиб ўтилди. Дўстлик ва ишончни мустаҳкамлаш йўлига бундан буён ҳам оғишмай амал қилиш, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши намунаси бўлиб қолган Совет-Финляндия муносабатларида тўпланган барча ижобий натижаларни авайлаб асраш ва кўпайтириш муддаоси тасдиқланди.

Костомукшада Совет ҳукуматининг бошлиғи ва Финляндия Президенти кон-саралаш комбинати қуриб битказилганлигига бағишланган митингда иштирок этдилар.

Костомукшадаги шундай катта қўшма лойиҳанинг муваффақиятли равишда амалга оширилганлиги муттасил кенгайиб бораётган ҳамкорлик мамлакатларимизга, уларни иқтисодий ва социал тараққий эттиришга қанчалик катта наф келтираётганлигидан яққол далолат бермоқда, деди жумладан митингда Н. А. Тихонов.

М. Койвисто ҳам йиғилганларга мурожаат этиб нутқ сўзлади.

Митингда сўзга чиққан кишилар СССР билан Финляндия ўртасидаги иқтисодий алоқалар олис истиқболни мўлжаллаб қурилаётганлигини, чунки бу алоқалар иккала мамлакат моддий бойлигини кўпайтиришгагина эмас, шу билан бирга бу мамлакатлар халқларининг дўстлигини мустаҳкамлашга, халқаро вазиятни яхшилаш ишига ҳам хизмат қилаётганлигини таъкидладилар.

Сўнгра корхона қурилиши вақтида иккала мамлакатнинг ўзаро манфаатли самарали ҳамкорлиги тўғрисида ёдгорлик сифатида навқирон шаҳар марказида барпо этилган Совет — Финляндия дўстлиги монументини очиш маросими бўлди.

(ТАСС).

САФЛАРИМИЗНИНГ СЪЕЗДОЛДИ КЎРИГИ

КОММУНИСТНИНГ ЎРНИ

Коммунистик партиянинг бўлажак съезди юксак аҳамиятини яхши тушунган республика меҳнат аҳли ўзининг барча иш фаолиятини коммунистлар анжуманини муносиб кутиб олишга қаратмоқда. Бунда партиянинг асоси—бошланғич ташкилотларнинг жанговарлик роли, айниқса, катта бўлмоқда. Улар оммани ишлаб чиқаришни илмий-техника жиҳатдан янгилашга, ижтимоий муносабатларни такомиллаштиришга, ҳамма соҳада тежамкорлик ва иқтисодга, меҳнат унумдорлигини ошириш ва унинг сифатини яхшилаш учун янгидан янги резервлардан фойдаланишга, жамият социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга эришиш учун курашга сафарбар қилмоқда. Коммунистларнинг авангардлиги, ташаббускорлиги ва ибрат кучи ана шу ҳаракатда муҳим ўрин эгаллаяпти. Қуйида шу жабҳада олиб борилаётган ишлар билан танишасиз.

УЛАРДАН ЎРНАК ОЛАДИЛАР

Коллективнинг кўп қиррали ҳаётида ҳар бир коммунистнинг зиммадаги топшириқларни бажаришдаги активлиги ва масъулиятини чуқур ҳис этиши катта роль ўйнайди.

Бизнинг Навоий цемент заводимиз коммунистлари ана шунга риоя қилган ҳолда иш юритмоқдалар. Ўзим меҳнат қилаётган бригада фаолиятидан мисоллар келтираман.

Яқинда цехимизда кутилмаган воқеа юз берди. Айланувчи печлардан бири тўхтаб қолди. Унинг ишлашига хом ашё материалларининг қолдиқлари ҳалақит бераётганди. Печни тозалаш лозим эди. Бу оғир ва хавфли иш. Печ ичининг ҳарорати ниҳоятда баланд. Бунинг устига уни тозалаш пайтида печнинг юқори қисмида тўпланиб қолган бир неча тонналик қурумлар кишини босиб қолиши мумкин. Ўша пайтда ремонтчиларнинг етиб келишини кутиб ўтиришга вақт йўқ эди. Чунки печдаги ҳар бир сменада 1000 тоннага яқин клинкер тайёрланади. Смена бўлса, эндигина бошланаётган эди. Ана шундай пайтда машинист ёрдамчиси Пўлат Машарипов печни тозалашга журъат этди. В. Горлов, Н. Муртазоев, С. Уричинлар билан ишга киришиб кетди. Орадан кўп вақт ўтмай печ ишлай бошлади.

Коммунист Пўлат Машариповнинг шахсий ибрати туфайли ўша куни юзлаб тонна клинкер ишлаб чиқарилди. У оддий кундалик вазифаларни бажаришда ҳам ҳар доим ишга ижодий ёндашиши, активлиги билан ажралиб туради. Ёш коммунист турдош касбларни ҳам яхши ўзлаштириб олган. Истаган пайтида машинист ёки мастер вазифасини бажариши мумкин.

Ёки бошқа бир мисол: коммунист Юрий Фирцов заводимизнинг энг тажрибали ишчиларидан. У бошлиқ бригада ўтган йилдан бошлаб бригада пудрати бўйича ишлаяпти. Янги методни жорий этиш осон бўлмади. Ю. Фирцовнинг бригада аъзоларини янги методларнинг афзаллигига ишонтириши муҳим роль ўйнади.

Цех партия ташкилотимиз ҳисобида турган коммунистлар фаолиятидан шунга ўхшаш мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Уларнинг ҳаммаси социалистик мусобақа пешқадами, жамоат ишларининг фаол иштирокчиларидир.

Албатта, бу билан цехимиз партия ташкилоти фаолияти нуқсонлардан ҳоли, деб бўлмайди. Маҳсулот ишлаб чиқариш планларининг мунтазам бажарилишини йўлга қўя олмаяпмиз. Кейинги икки ойда пландагига нисбатан 9,8 минг тонна кўп маҳсулот чиқарилган бўлса, аввалги ойларнинг топшириқлари бажарилмаслиги туфайли 4 ойлик план уддаланмади. Бизда ҳамма резервлар ишга солинмаяпти. Меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаш зарур. Булар яқинда цех ишчи ва хизматчиларининг партиямиз съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақасини ташкил этишга бағишланган йиғилишда қайта-қайта тилга олинди. Бошланғич партия ташкилоти худди шу борада коммунистлар ибрат кўрсатиши, энг оғир участкаларни ўз диққат-эътиборига олиши керак, деб ҳисоблайди. Шунингдек коммунистларнинг идеологик, оммавий-сиёсий, тарбиявий ишлардаги активлигини кучайтириш, меҳнатда, жамоат ишларида барчага намуна бўлишига эришиш лозим.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумида съездолди социалистик мусобақасини авж олдиришда коммунистларнинг авангардлик роли алоҳида таъкидлаб ўтилди. Айни пайтда заводимиз партия комитети, шу жумладан, цех партия ташкилоти ҳам худди шу масалага эътиборни қаратяпти. Бинобарин коммунистларнинг авангардлиги ва ташкилотчилигини ошириш якунловчи йил топшириқларининг муваффақиятли бажарилиши ва КПСС XXVII съезди муносиб кутиб олинишини тўла таъминлайди.

А. СОЛОВЬЕВ,
Навоий цемент заводи смена мастери, цех партия ташкилотининг секретари.

ТАШАББУС КЎРСАТИБ

Куни кеча бирлашма касаба союз комитети ҳузуридаги ишлаб чиқариш оммавий комиссияси фабрика, цех ва бўлимлар орасида ташкил этилган социалистик мусобақанинг кейинги ойдаги якунларини кўриб чиқди. Ғолиб коллективлар аниқланар экан, шунингдек айрим фабрикаларда маҳсулот ишлаб чиқариш планларининг бажарилмаётганлиги, сифатга эътибор берилмаётганлиги ҳамда меҳнат унумдорлиги пасайиб кетаётганлиги қайд қилиб ўтилди.

Бу масалани биз яқинда бўлиб ўтган партком мажлисида ҳам муҳокама қилган эдик. Юқорида айтилаётган мисоллар ипак-пишитув ва пишитув-тўқимачилик фабрикаларида содир бўляпти. Сўзга чиққан бирлашма бош иқтисодчиси Н. Абдуллаева, ипак-пишитув фабрикаси касаба союз комитетининг раиси О. Ризаев, тўқимачилик фабрикаси касаба союз комитетининг раиси М. Юрсунов каби коммунистлар социалистик мусобақани ташкил этиш ва унинг ошкоралигини таъминлашда рўй бераётган камчилик ва нуқсонларни қайд қилиш билан бирга, уларни бартараф этиш чораларини кўрсатиб бердилар.

Мусобақа — омманинг жонли ижоди. Биз партия йиғилишларида, ишлаб чиқариш мажлисларида социалистик мусобақа якунлари кўриб чиқилаётганда бу ҳаракатнинг ютуқ ва камчиликларини атрофлича таҳлил қилишга, унинг самарадорлигини янада оширишга интиламиз. Ҳозирги пайтда бирлашмада тобора авж олаётган социалистик мусобақада беш мингдан зиёд ишчи ва хизматчи иштирок этаётир. Уларнинг 2503 нафари коммунистик меҳнат зарбдори. 122 бригада эса коммунистик меҳнат коллективи деган шарафли номга эга. Ўнлаб бригада, юзлаб ишчилар зиммаларига олган юксак социалистик мажбуриятларини мунтазам равишда ошириб адо этмоқдалар. Айни вақтда 50 нафар илғор ишчи 6-10 йиллик планларини бажариб қўйди. Корхонада план топшириқлар мунтазам ошириб бажарилаётир. Жумладан, ўтган йили пландан ташқари 5 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилинди. Рационализатор ва ихтирочилар томонидан 82,5 минг сўмлик иқтисодий самара берадиган юзта таклиф ишлаб чиқаришга жорий этилди. Иқтисод ва тежамкорлик соҳасида ҳам қувончли натижалар қўлга киритиляпти. Ўтган йили 30 тонна сунъий ипак, кўплаб электр ва иссиқлик энергияси тежаб қолинганлиги фикримизнинг далилидир.

Бирлашмада 650 дан зиёд коммунист меҳнат қилади. Улар ишлаб чиқаришда сифат ва самарадорлик учун курашнинг олдинги сафларида боришмоқда. Коммунистлар авангардлигини тўқимачилик фабрикаси мисолида кўрайлик. Ўтган йили фабриканинг 2-цехи уч марта мусобақа ғолиби деган шарафли номга сазовор бўлди. Пешқадам цех аъзолари бу йил ҳам самарали меҳнат қилишаётир. 2-цех партия ташкилотининг секретари Т. Маҳмудов, партия группалари етакчилари О. Ғозиев, Р. Исаев, С. Сиддиқова каби коммунистлар ишда илғор бўлишлари билан бирга коллектив аъзоларини ҳам ғайрат-шижоат билан ишлашга ундамоқдалар. Фабрикада мураббийлик ҳаракати ҳам авж олдирилган.

Республикамиз халқ хўжалигининг 18 илғор меҳнатчиси бошлаган ташаббусга бирлашмамиз ишчи ва хизматчилари амалий иш билан жавоб бермоқдалар. Техникадан, иш вақтидан, барча ишлаб чиқариш воситаларидан юқори унум билан фойдаланиб кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқармоқдалар.

Бирлашмамизда туғилган «Беш йилликда — ўн уч йиллик план» ташаббуси ҳозирги пайтда шаҳар корхоналари ва ташкилотларида оммалашиб бормоқда. Ташаббускорларнинг ўзлари шу кунларда 1992 йил ҳисобига ишлаётирлар. Партия комитетида мусобақа натижалари ой сайин кўрилиб, ғолибларни моддий ва маънавий рағбатлантиришга алоҳида аҳамият берилади. Меҳнат беллашувининг бориши бирлашма кўп нусхали газетаси — «Марғилон атласи» саҳифаларида мунтазам ёритилмоқда.

Бирлашмамизда КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш юзасидан умумхалқ ҳаракати авж олиб бормоқда. Аксарият меҳнат илғорлари шахсий планларини қайта кўриб чиқиб, партиямизнинг бўлажак анжумани ҳамда стахановчилик ҳаракатининг шонли 50 йиллиги шарафига зиммаларига оширилган мажбуриятлар олмоқдалар. Коллективимиз йил охиригача пландан ташқари 4,5 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга аҳд қилган.

Х. НИЗОМИТДИНОВ,
Марғилон «Атлас» абрли газламалар ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТ ИШ ТАЖРИБАСИДАН

ЙИҒИЛИШ ҚАРОР ҚИЛАДИ...

Боёвут районидаги А. С. Пушкин номли совхоз коммунистларининг очиқ партия йиғилишидан

Коммунистлар ва партиясизлар кўрилаётган масалани муҳокама қилишда актив иштирок этишди. Ҳамма ўз фикрини очиқ-ойдин баён қилди, ичкиликбозликка қарши курашни янада кучайтириш ҳақида қимматли фикр ва мулоҳазалар билдирди.

—Коллективимизда КПСС XXVII съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун қизғин кураш кетяпти,—деди йиғилишда сўзга чиққан тўртинчи бўлим бошқарувчиси, уста пахтакор Месут Решетов,—ишчиларимиз орасида ўн саккизлар ташаббусига қўшилиб, социалистик мусобақанинг олдинги сафларида бораётган илғорлар тобора кўпаймоқда. Бир сўз билан айтганда, ҳаммамизнинг фикри-ёдимиз партия қишлоқ хўжалигини ривожлантириш юзасидан олдимизга қўйган улуғвор вазифаларни ёруғ юз билан бажариш.

Бугунги кунда бу вазифаларни ҳал қилишда айрим социал иллатлар, жумладан, ичкиликбозлик ўзининг салбий таъсирини кўрсатаётир. Сир эмас, ичкиликка берилган шахслар орамизда бўлмаганда меҳнат муваффақиятларимиз бундан ҳам юқори бўларди. Партия ва ҳукуматимизнинг ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашни янада кучайтириш юзасидан белгилаган чора-тадбирлари коллективимиз томонидан мамнуният билан кутиб олинди. Биз бўлимимизни намунали, коммунистик меҳнат коллективига айлантиришга аҳд қилганмиз...

Биринчи бўлим механизатори Эргашали Зиёбоевнинг номини районда ҳам кўпчилик яхши билади. У деярли чорак асрдан бери механизаторлик касбини улуғлаб келмоқда. Ёшларнинг мураббийси, актив жамоатчи, коммунист Э. Зиёбоев шундай деди:—

—Бу йил бригадамиз аъзолари пахта ҳосилдорлигини гектаридан 40 центнерданга етказишмоқчи. Бунинг учун коллективда мустаҳкам меҳнат интизоми бўлиши зарур. Бир мисол. Баъзи ишчилар, механизаторлар ёки сувчилар арзимаган нарсаларни баҳона қилиб, дала шийпонига спиртли ичимликлар кўтариб келишади. Бундай ярамас иллатга қарши бригада партия группаси ва бригада совети жиддий тадбир белгилади. Чунончи, ишга кайф ҳолда келган ўртоққа нисбатан биринчи марта 30 процент кам ҳақ тўлашга, иккинчи бор яна шу ҳол такрорланса, бригада сафидан ҳайдашга қарор қилинди. Бу қарорни ҳамма бир оғиздан маъқуллади.

—Менингча ҳам ичкиликбозликка қарши бригада партия группаси жуда тўғри чора кўрган,—деди йиғилишда сўзга чиққан сут товар фермасининг пешқадам соғувчиси Ҳадича Йўлдошева.—Арақхўрлар коллективнинг нормал ишлашига ҳалақит беради. Бир сўз билан айтганда жамиятимизга моддий ва маънавий зарар етказади.

Аввалги ферма мудиримиз Мираҳмад Раҳмоновнинг тақдирига ҳанузгача ачинаман. Бир пайтлар ўзининг ишбилармонлиги, одамшавандалиги билан эл-юрт ўртасида эътибор топган Раҳмонов ичкилик туфайли юз тубан кетди. Коллективдан, одамлардан ажралиб қолди. Бундай хунук мисол ичкиликка берилган бошқаларга ҳам ўрнак бўлиши лозим. Ичкиликбозликка қарши кураш нафақат партия, касаба союз ва комсомол ташкилоти балки бутун коллективнинг, ҳар бир коммунист, ҳар бир ишчининг муқаддас ишига айланиши керак. Бу иллат келтираётган зарарга эндиликда асло тоқат қилиб бўлмайди.

—Ҳадича Йўлдошеванинг сўзларига тўла қўшиламан,—деди совхоздаги 25-ўрта мактаб директори Раҳмон Норчаев. —Мен ҳам бир мисол келтирай. Бўлимимиз партия ташкилоти ҳисобида турувчи коммунист Усмон Ўлмасовни кўпчилик яхши билади. У деярли ўттиз йилдан бери механизатор бўлиб ишлайди. Уста мутахассис, яхшигина оила бошлиғи эди. Бироқ ичкилик уни ҳам тўғри йўлдан адаштирди, жамоатчилик ўртасида, оиласида обрўйини йўқотди. Албатта, партия ташкилоти, бўлимдаги ҳар бир коммунист унинг тақдирига бефарқ қараб турмади. Ўлмасов билан якка тартибда суҳбатлар ўтказилди, оила даврасида, партия йиғилишларида муҳокама қилинди. Унинг ичкиликни тарк этиб оиласи ва коллективи қучоғига қайтиши учун зарур бўлган барча чоралар кўрилди. Натижада бу уринишлар зое кетмади. Ҳозир У. Ўлмасов илгариги обрўйини тиклади. Оиласи билан ҳам аҳил-тотув. Бу мисол коллектив катта куч ва меҳрибон тарбиячи эканлигидан далолат.

Йиғилишда сўзга чиққан Дўстлик қишлоқ Совети ижроия комитети раисининг муовини Дамира Собиржонова, автогараж партия ташкилоти секретари Абдуназар Сатторов, хўжалик кадрлар бўлимининг катта инспектори Алексей Жданов, кекса коммунист, Ленин ордени нишондори Меликўзи Мамажонов, совхоз директори Сайдулла Абдуқодиров ўртоқлар ҳам муҳокама этилаётган масала юзасидан қимматли фикр-мулоҳазалар билдиришди. Боёвут район партия комитетининг биринчи секретари С. Аҳмадқулов эса характерли бир мисолни йиғилиш аҳли эътиборига ҳавола қилди:

— Хўжалигингиз йирик, бақувват, сертармоқ ва сердаромад совхозлардан. Бу билан фахрланса арзийди,—деди нотиқ.—Лекин партия, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларининг ишида камчиликлар йўқ эмас. Айниқса, совхозда меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни талаблар даражасида, деб бўлмайди. Мазмунли ва маданий дам олиш учун етарли шароит ҳам йўқ. Ичкиликбозликка қарши курашнинг энг таъсирчан чораларидан бири меҳнаткашларнинг маданий-маиший шарт-шароитларини яхшилаш, улар ўртасида оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишларни кучайтиришдир. Хўжалик партия комитети масаланинг ана шу томонига жиддий аҳамият бергандагина олдинда турган план ва топшириқлар ошириб бажарилаверади, ишчиларнинг сиёсий ва меҳнат кўтаринкилиги ортаверади.

Хўжалик коммунистларининг йиғилишида «Совет Ўзбекистони» газетасининг редактори Л. Қаюмов, область партия комитетининг секретари С. Давлатова иштирок этдилар ва нутқ сўзладилар.

Партия ташкилотининг очиқ йиғилишида кўрилган масала юзасидан конкрет қарор қабул қилинди, ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашнинг аниқ чора-тадбирлари белгиланди. Йиғилишда шунингдек ичкиликбозликка қарши жамиятни тузишга қарор қилинди. Совхознинг деярли 1800 нафар ишчи, хизматчиси партия-ҳукуматимизнинг ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этишга қаратилган тадбирларини қизғин қўллаб-қувватлаб, бундан буён спиртли ичимликларни ичмаслик, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, жамоат ишларида актив қатнашиш ва ўз зиммасидаги топшириқларни мунтазам равишда ошириб адо этиш юзасидан конкрет мажбуриятлар қабул этгани эълон қилинди. Бу мажбурият шартларида: «Мен ўз ваъдамнинг устидан чиқа олмай, мажбуриятни бузган тақдиримда коллектив мени барча маънавий ва моддий имтиёзлардан маҳрум этишига розиман» деган сўзлар бор.

Очиқ партия йиғилиши ишчанлик, танқид ва ўз-ўзини танқид, ошкоралик руҳида ўтди. Пировардида совхоз меҳнаткашларининг мўл-кўл қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш юзасидан қабул қилган юксак социалистик мажбуриятлари бир овоздан тасдиқланди.

А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҲАМ ИЛҒОР, ҲАМ ЕТАКЧИ

Олима Шавкатова — Бухоро ип-газлама комбинатининг илғор ишчиси. У меҳнатсеварлиги, жонкуярлиги, ўз ҳамкасбларига, айниқса ёшларга ғамхўрлиги билан коллектив ўртасида обрў, эътибор топди.

Олиманинг меҳнатдаги ютуқлари айниқса қувончли ва мароқли. У шахсий беш йиллик топшириғини аллақачон адо этиб бўлган. Беш йиллик планидагига нисбатан деярли саккиз минг килограмм калава тайёрлаб берди. Бундай меҳнат ютуғига иш зонасини кенгайтириш туфайли эришмоқда. Чунончи, илғор ишчи нормада белгиланган 3 та дастгоҳ ўрнига 4 та дастгоҳда ишлаб, энг юксак меҳнат унумдорлигига эришмоқда. У тайёрлаб бераётган маҳсулотлар ўзининг яхши сифати билан ажралиб туради.

Олима Шавкатова ўз тажрибасини бошқаларга ҳам ўргатади. Айниқса, ёшлар ундан ўрнак олиб, меҳнатда яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар. У ишлаётган коллективда орамизда бирорта ҳам қолоқ бўлмайди, деган шиор ўртага ташланган. Бу эса ҳар жиҳатдан коллективнинг илғорлар сафидан ўрин олишига кўмаклашмоқда.

Илғор ишчи жамоат ишлари учун ҳам вақт топади. Цех комсомолларининг етакчиси сифатида ёшлар ўртасида турли хил тадбирларни амалга оширмоқда. Область комсомол комитетининг аъзоси, район Советининг депутати сифатида ҳам эл-юртга астойдил хизмат қилмоқда. Унинг шогирдлари комбинатда ишлаш билан бирга олий ва ўрта ўқув юртларида билим олмоқдалар. Масалан, кўпгина йигирувчи қизлар Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат технологияси институтининг сиртқи ва кечки факультетларида ўқишяпти.

Суратда: Олима Шавкатова (ўнгда) ўз ҳамкасб дугоналари Розия Муротова ва Сайёра Усмоновалар билан навбатдаги ишлар юзасидан маслаҳатлашмоқда.

А. Мирзажонов фотоси (ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ХОРАЗМ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

— Шовот районидаги «Ўзбекистон» колхози территориясида жойлашган 38-ўрта ҳунар-техника билим юртининг ишлаб чиқариш таълими мастерлари ака-ука Абдуллаевлар шикояти текширилди. Билим юрти дирекцияси айби билан ходимлар, ўқитувчилар ва ишлаб чиқариш таълими мастерлари бир неча йил мобайнида кўмир билан таъминланмай келинган.

Область ҳунар-техника таълими бошқармаси буйруғи билан ходимлар аризаларига эътиборсизлик билан қараганлиги учун мазкур билим юрти директори М. Худойбергановага ҳайфсан эълон қилинди.

ТАДБИРЛАР ҚУРИЛМОҚДА

Ургут районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» колхозининг Сойгус қишлоғи аҳолиси номидан ёзилган мактубда хўжаликда ободонлаштириш ишларига етарли эътибор берилмаётганлиги кўрсатилган эди.

УРГУТ РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИдан олинган жавобда қуйидагилар хабар қилинади: —Хатда кўрсатилган фактлар тўла тасдиқланди. Ариза «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» колхозининг кенгайтирилган правление йиғилишида кўриб чиқилди ва унда баён этилган камчиликларни бартараф этиш тадбирлари белгиланди.

Сойгус қишлоғининг йўл қурилиши 1985 йилнинг молия-хўжалик планига киритилди. Бу йил 60 минг сўмлик йўл қурилиши ишлари амалга оширилади. Бундан ташқари яқин кунларда қишлоқда чойхона очиш, телефон линиясини ремонт қилиб, фойдаланишга топшириш ишлари поёнига етказилади.

Қишлоқда янги мактаб биноси қуриш юзасидан лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлаш колхоз правлениесига топширилди.

Район Совети ижроия комитети белгиланган тадбирларнинг бажарилиши устидан назорат олиб бораётир.

ИЛЬИЧ РАЙОН АГРОСАНОАТ БИРЛАШМАСИ СОВЕТИ:

— Волков номли совхоз коллективи номидан ёзилган шикоят хатда келтирилган фактлар тасдиқланди. Машина-мелиорация бўлими бошлиғи З. Турсунов, прораб Ш. Ризанов, катта бухгалтер К. Кушимовларнинг масъулиятсизлиги оқибатида ҳақ тўлаш бўйича бошланғич ҳужжатларда 681 сўм қўшиб ёзилган. Ходимларга ҳақ тўлаш устидан назорат ўрнатмаганлиги учун машина-мелиорация бўлими бошлиғи З. Турсуновга қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди ва унга 227 сўм пул начети ёзилди. Нарядларни расмийлаштиришда қўпол хатоликларга йўл қўйганлиги учун прораб Ш. Ризановга ҳайфсан берилди ва унга 227 сўм пул начети ёзилди. Қўшиб ёзганлиги учун катта бухгалтер К. Кушимов вазифасидан бўшатилди ва унга ҳам 227 сўм пул начети ёзилди.

Чет элларда

ВОҚЕАЛАР • ХАБАРЛАР • ФАКТЛАР • ШАРҲЛАР

КЕНГ МИҚЁСЛИ, НОВАТОРЛИК ПРОГРАММАСИ

Совет Иттифоқи халқининг ижодий куч-ғайратига, юксак маънавий руҳи ва иродасига таяниб, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, экономикани интенсивлаш, совет кишиларининг фаровонлигини муттасил ошириш соҳасидаги кенг миқёсли, новаторлик вазифаларини бажаришга киришмоқда. Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалалари юзасидан Москвада ўтказилган кенгаш якунларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг кенгашда қилган доклади қоидаларини ҳамон шарҳлаётган чет эл матбуоти материалларининг асосий мазмуни мана шундан иборат.

Москвадаги кенгаш, деб ёзади Болгариядаги **«Работническо дело»** газетаси, революцион фан ютуқларига, совет давлати ривожининг ҳозирги босқичини белгиловчи энг муҳим омилларни реалистик баҳолашга асосланган ленинча услуб руҳида ўтди. КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг мавжуд камчиликларни бартараф этиш, тараққиёт истиқболларини белгилаш проблемаларига олисни кўзлаб ошкора, дадил ёндашиш руҳи билан суғорилган, илмий асосланган чуқур доклади кенгаш ишидаги кайфиятни белгилаб берди.

Москвадаги кенгашда КПСС билан Совет давлатининг совет халқи фаровонлигини ҳар томонлама оширишга қаратилган йўли изчиллиги, энг мураккаб социал-иқтисодий вазифаларни ҳал этишга қодир бўлган социалистик экономиканинг чинакам чексиз потенциали мавжудлиги намойиш этилди, деди америкалик машҳур иқтисодчи **В. Перло.**

Москвада белгиланган кенг миқёсли иқтисодий программанинг бажарилиши СССРнинг Ғарбдаги давлатлар билан хўжалик алоқаларини кучайтиришга туртки беради, деб ёзади Япониядаги **«Майнити»** газетаси. Япониянинг **Киодо Цусин** агентлиги эса Совет раҳбарининг докладида белгилаб берилган вазифаларнинг ҳал этилиши натижасида СССР экономикасининг самарадорлиги анча ортади, деб таъкидлайди.

(ТАСС).

ОППОЗИЦИЯДАГИ ПАРТИЯЛАРНИ ТУГАТИШ ЙЎЛИДАН

● ДЕҲЛИ. Исломобод ҳарбий режимининг бошлиғи генерал Зиёул Ҳақ ўз ҳокимиятига ҳар қандай қаршилик кўрсатилишига барҳам бериш мақсадида Покистондаги асосий оппозицион партияларни сиёсий майдондан йўқ қилиш ниятидадир. Ҳиндистон ПТИ ахборот агентлигининг хабарига кўра, ҳукмрон доирадагилар мамлакатда гўё демократик ўзгаришлар содир бўлаётгандек қилиб кўрсатиш мақсадида тузган Покистон парламентида мамлакатда иш кўраётган сиёсий партиялар сонини кескин «чеклаш» ҳақидаги, аслида эса оппозициядаги барча ташкилотларни тугатиш тўғрисидаги масала муҳокама қилинмоқда. (ТАСС).

ЭРОН—ИРОҚ МОЖАРОСИ

БАҒДОД, 17 июнь. (ТАСС). Ироқ бош ҳарбий қўмондонлигининг ахборотида айтилишича, Ироқ артиллерияси «Дажла дарёсидан шарқроқда», Басра атрофида, марказий участкада ва Майсан секторида Эроннинг позицияларини ўққа тутди. Жанговар ҳаракатларда Ироқ вертолётлари актив қатнашди. Душман қўшинларига ва техникасига талафот етказилди.

Эроннинг олисга отадиган тўплари Ироқнинг чегара районларини ўққа тутишни давом эттирди. Ўтган кун мобайнида Зурбатия, Мандали, Халабжа ва бошқа аҳоли пунктларига ўқ ёғдирилди.

НИКОСИЯ, 17 июнь. (ТАСС). Эроннинг Ирна ахборот агентлиги хабар қилишича, фронтнинг жанубий участкасидаги Ҳовайза тўқайзори атрофида Эрон қўшинлари Ироқ қисмларининг бир неча қарши ҳужумини қайтардилар ва айрим секторлар устидан контроллик ўрнатдилар. Душман қўшинларига ва техникасига каттагина зарар етказилди.

Эрон — Ироқ фронтининг бошқа участкаларида ўқтин-ўқтин артиллерия отишмалари давом этди.

АМЕРИКА САМОЛЁТИНИ УШЛАБ ТУРИБДИЛАР

БАЙРУТ. 17 июнь. (ТАСС). Байрут аэропортида бир гуруҳ қуролланган кишилар Американинг «Боинг-727» самолётини ҳали ҳам ушлаб турибдилар, самолёт ичида Американинг ўттизга яқин граждани бор. Бу группа Исроил қамоқхоналаридаги 700 га яқин мусулмон-шиаларни бўшатиб юбориш тўғрисидаги талаб қондирилмагунча самолётни ушлаб тураверишини билдирди. Пассажирлардан бир неча киши аэропортга туширилиб, номаълум тарафга олиб кетилган.

Гаровга ушлаб турилган америкаликлар тушган самолёт теварагига қўйилган шиаларнинг отрядлари жанговар шай ҳолга келтирилган. Ливандаги шиаларнинг «Амал» ҳаракати раҳбари Н. Берри АҚШ, Англия, Франция ва Испания элчилари билан, шунингдек халқаро Қизил Крест вакиллари билан музокара ўтказаётганлигини хабар қилмоқдалар.

АҚШ маъмурлари Кипрдаги Ларнака портига америкалик «командослар»нинг махсус группасини юборган. АҚШ ҳарбий-денгиз кучларининг «Нимиц» авианосецига марказий Ўрта денгизга қараб йўл олиш, «Кидд» ракетали эсминецга эса Исроилнинг Хайфа портидан денгизга чиқиш ҳақида буйруқ берилган.

Оқ уй доираларида тахмин қилишларича, АҚШ гражданлари тушган Америка самолёти ушлаб қолинганлиги региондаги вазиятни кескинлаштиришга олиб бориши, шунингдек Американинг ҳарбий аралашуви эҳтимоли учун баҳона бўлиши мумкин.

Бу ерда бўлиб ўтган матбуот конференциясида Н. Беррининг хабар қилишича, гаровга ушлаб турилган кишиларнинг ҳаммаси самолётдан туширилган. Ҳозирги вақтда уларни самолётни қўлга олган мусулмон-шиалар ва «Амал» шиа милициясининг бўлинмалари қўриқлаб турибди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● БРАТИСЛАВА. Кошица шаҳрида «Сен СССР тўғрисида нималар биласан!» Умумсловакия конкурси якуни чиқарилиб, ғолибларга Москва, Ленинград, Киев ва Ўрта Осиёга туристик йўлланмалар топширилди.

● ЛИССАБОН. Жаҳонда биринчи Ер сунъий йўлдошининг сигналлари Лиссабон планетарийси гумбази остида янграй бошлади. Бу ерда совет космик кемаларининг моделлари ҳамда инсониинг Ер атрофи бўшлиғини ўзлаштиришга бағишланган матбуот материалларининг кўргазмаси очилди. Кўп сонли экспонатларнинг ҳаммаси португалиялик пенсионер К. ди Соуза томонидан тайёрланган ва йиғилган. (ТАСС).

ВОҚЕЛИК—МАЪНАВИЯТ КЎЗГУСИДА

РАВНАҚИМИЗ РУХСОРИ

Серқуёш пойтахтимиз бағри тобора кенгаймоқда. Халқимизнинг турмуш тарзи ўзгариб бормоқда. Унга маданий-маиший хизмат кўрсатиш яхшиланяпти. Янги-янги уй-жой массивлари, саноат муассасалари, қурилиш ҳавозалари қад кўтармоқда. Тошкент ёрқин келажак орзу-умидлари билан яшамоқда, ишламоқда, рухсор очмоқда. Буни тезкор давримиз кўзгусида барча бирдек кўриб турибди.

Қуйида шу ҳақдаги лавҳалар билан танишасиз.

УЙЛАР ВА ЎЙЛАР

Зуҳра ая янги уйга ордер олди-ю, ўйланиб қолди:

— Эл тинч, юрт тўкин. Бир ҳовлимга уч ҳовли — ҳар бири тўрт-беш хонали уч квартира берса... Иссиқ сув, совуқ сув, газ—ҳаммаси тайёр. Ҳеч замонда бунақаси бўлмаган. Ҳукуматдан ўргилай, кўчаман!

Ая кенжа ўғли Неъматни ёнига олди-да, кўчага чиқди. Ордердаги адрес бўйича Собир Раҳимов районидаги Тансиқбоев массивининг 4-микрорайонига келди. 2-уйнинг 23-квартирасига чиқиб, ҳангу манг бўлиб қолди: ўйлаганидан ҳам ўн чандон афзал!

— Мана, бунда сенинг оиланг билан яшайман, ўғлим. Акаларинг наригн уйларда бўлишади, бола-чақаси кўп...

Она-бола уйдан кўнгли тўлиб, пастга тушишди. Кўча юзида уй жиҳозлари ортилган машиналар қатор турибди.

— Ассалому алайкум, қўшнилар.— Овоз берди ая.

— Ия, ая, кўчиб улгурдингизми?— қарши олди маҳалладоши Ҳасан Мирбобоев.

— Эртага, болам, эртага. Ҳозир бирров кўриб кетяпман. Ҳусан уканг ҳам келдими?

— Ҳа, олти ака-ука— ҳаммамиз келдик. Бу уйдан учта, нариги уйдан 3 та — 6 та квартира беришди.

Бир яйраб яшайлик.

— Бу деймая, Ҳасан, маҳалладаги паст-баланд гапларни эшитдингми?

— Эшитдим. 242 оиланинг атиги 7-8 тасидан чиққан гап бу. Эмишки, биз «уйин бузуқилик» қилибмиз. «Ҳеч ким кўчишни бошламаганида Гурунчариққа биров келиб тегинолмас экан». Гапни қаранг... Юздан зиёд оила кўчиб бўлди-ю...

Қўшнилар суҳбатига эндигина ишдан қайтаётган Абдуваҳоб Восиқов аралашди.

— Ҳали бир кун ўзлари армон қилишади. Давлат, «мана янги жой, янги уй» деб турганда ёппасига кўчиб ўтсак-ку, маҳалламиз билан бир жойга тушардик. Тошкент катта шаҳар бўлса... Унинг бош плани, архитектураси деган гаплар бор. Ўз оти ўзи билан—пойтахт! Гўзал, замонавий, кенг, озода шаҳар бўлиши керак-да! Нима, кўчмаймиз деяётганларнинг наздида Чилонзор, Юнусобод, Қорақамиш, Марказ каби массивларда яшаётганларнинг кам жойи борми? Уларнинг ҳам маҳалласи, ҳовли-жойи бор эди-ку! Кеча биттаси «уйингга-ку, уй олдинг, дарахтларингни ҳам олармикансан?» деб шама қиляпти. Нима энди, ўша олти туп дарахт деб кўпчиликка қарши чиқайми? Дарахт бўлса мана шу ерда ҳам ўстириб оламан. Уч йил ўтмай мевага киради... Оилада олти жон эдик, беш хонали уй беришди. Биз уни беш йилда ҳам қуролмасдик.

— Тўлаган ҳам ёнингдами?— сўради ая.

— Бўлмасам-чи? Бир подъезддамиз. Ака-укалар уч квартира олдик, ана, хувв, 6-уйдан. Беш хонадан ўн беш хона. Нимаси ёмон? Одамларга ҳайронсан... Шундоқ бақамти уйлар...

— Ҳа-я!— Суҳбатга якун ясади ая.— Ойнавандли айвонларининг кўркамлигини қара! Деразалардаги офтоб тўсувчи соябонларни айтмайсанми? Пастда кичкина бўлсаям жойи бор, гул экамиз, райҳон ўтқазамиз, айланай. Бозор, магазин, почта, дорихона — ҳаммаси ёнимизда. Қўни-қўшни меҳр-оқибатли бўлсак, бас. Ҳали бу ерда тўйлар қиламиз...

ҲАММАСИ—ХАЛҚНИКИ

Пойтахтнинг Беруний массивидаги «Б-3» кварталидамиз.

— Вой-бўўй, — ажабланди шеригим,— бир пастда қуриб ташлашибди-я?! Кечагина пастқам-пастқам уйлар, тор, илонизи кўчалар, аралаш-қуралаш ҳовличалар эди.

Гапимиз қулоғига чалинди шекилли, ёнимиздан ўтаётган бир йигит беихтиёр сўз қотди...

— Бу ерларда кун сайин ўзгариш, ака... Бизлар ҳам яқинда кўчиб келдик. Мана, шу бешта қатор уйнинг ҳаммасида бир маҳаллаликлар туришади.

— Гурунчариқданмисиз?

— Топдингиз... Қани, уйга марҳамат!

Ҳамроҳимиз райини қайтаролмадик. У яшаётган 41-уйнинг 20-квартирасида бўлдик.

— Маҳалладаги ҳовлимизда 26 киши бирга яшардик,— сўз бошлади мезбон, — катта-кичик ўнтача хонамиз бор эди. Бу ерда беш ака-ука 19 хонадан иборат 5 та квартира олдик. Ҳаммаси кенг, ёруғ ва шинам.

Мезбонимиз — Тошкент чинни заводи ишчиси Мирҳайдар Пўлатовнинг бу ҳикояси давомини шу уйда истиқомат қилаётган маҳалладошлари — Раҳим Ҳасанов, Равшан Тоҳиров, Абдусаттор Раҳимов сингари кишилардан ҳам эшитдик.

—Тўғри, маҳалламизда 4-5 та планли уйлар ҳам бор эди, — сўз бошлади А. Раҳимов. — Лекин улар 20-30 йил муқаддам қурилган иморатлар эди. Биласиз, шаҳримиз кун сайин ўсиб боряпти. Бош планларга ҳам ҳар 20-25 йилда шароитига қараб тузатишлар киритилади...

Меҳмонларимиз шаҳарнинг диққатга сазовор жойлари билан танишиб, Эски Жува, Сағбон, Ачабод, Гурунчариқ томонларга ўтганда тилида айтмаса ҳам, дилида «буёғи чипта ямоқ-ку» деб кетишяптида. Тошкент —Тинчлик шаҳри деб довруғи жаҳонга ёйилган бугунги кунда бир чети кўримсиз эски уйлар билан банд бўлиб ётса яхшими?

Партия ва ҳукуматимиз бирор истиқболни кўзлаганки, шу қарорга келишган, — қўшнисининг сўзини қувватлади Р. Ҳасанов. — Маҳалла ўрнида завод қуриладими, уй-жой тикланадими, ҳаммаси халқники. Қолаверса, шаҳарда қанчадан қанча одам квартира учун навбатда турибди. Бизга бўлса барча қулайлиги билан навбатсиз тайёр уй беришди-ю, йўқ деймизми? Маҳалламизга ёндош бўлган чинни заводи раҳбарлари кўчиб олишимиз учун ёрдам тариқасида махсус машина, одам бериб турибди, слесарлар юборишди...

Шу пайт эшик қўнғироғи жиринглади. Мезбон йўлакка чиқиши билан ён қўшниси Анвар Ўринов кўринди. У ҳовли тўйига таклиф қилгани кирган эди.

АСОСИЙ МАҚСАД

Кейинги йилларда шаҳар чегараси Халқа йўлга қадар чўзилиб, атрофдаги қишлоқ районларининг ҳам анчагина территориясини қамраб олди. Шу боиски, бундан 15 йилча олдин янги — Собир Раҳимов райони вужудга келганди. Пойтахтимизнинг Шимоли-ғарбий қисмини эгаллаган бу маъмурий район йирик саноат зоналарини, қатор илмий муассасаларни, олий ва ўрта махсус ўқув юртларини, шу билан бирга кўплаб эски иморатларни ўз ичига олди.

Партия ва ҳукуматимиз район таркибига кирган эски зонани қайта тиклаш, реконструкция қилиш чораларини кўраётганлиги бежиз эмас. Юқорида янги турар-жой массивларига кўчиб ўтаётган кишиларнинг гап-сўзларида айтилганидек, шаҳримиз келажакда янада гўзал, тароватли, намунали жамоат тартиби ўрнатилган шаҳар бўлиши керак-да, ахир!

Мана, ўша Гурунчариқ маҳалласини мисолга олайлик: бу ердаги уй-жойлар аксарият эски иморатлар бўлиб, бир томондан Сағбон қабристонига туташ бўлса, иккинчи томондан София проспекти ва Аброр Ҳидоятов кўчаси билан чегараланади. Маҳалланинг планли-плансиз тикланган кўпгина иморатлари сақлаб қолинса ўнг ва сўл томони замонавий кўп қаватли уй-жойлар билан қуршалган икки серқатнов кўчага ярашмайди. Борди-ю, эски уйлар ўрнига янги бинолар тикланса бир ёнида қабристон жойлашган.

Шу боисдан тегишли партия, совет, касаба союз ташкилотлари, илмий муассасалар, мутахассислар кўп ўйлашди. Ниҳоят, республика Министрлар Совети бу ерда саноат зонаси барпо этишни таклиф қилди. Маҳаллага ёндош чинни заводини кенгайтириш кўзда тутилди. Бу жуда зукколик билан ўйланган тадбир, албатта!

Лекин юқоридаги лавҳалардан илғаб олган бўлсангиз, айрим одамлар ўртасида кутилмаганда «завод қурилиши айрим кишиларнинг хоҳиш-иродаси билан бўляпти. Уйларимизнинг бузилишига йўл қўймаймиз, маҳалладан кўчмаймиз» деган номақбул тушунчалар пайдо бўлди...

Аҳоли севиб харид қиладиган Тошкент чиннисига бўлган талаб тобора ортиб бормоқда. Бу ҳеч кимга сир эмас. Ана шу буюмларга бўлган эҳтиёжни тўлароқ қондириш мақсадида республика партия ҳукуматининг таклифини СССР Министрлар Советини қувватлади.

Яна шуни эътироф этиш лозимки, бу ўзгаришлар шаҳардаги мавжуд меҳнат ресурсларидан янада самарали фойдаланиш, ички резервларни ишга солиш ва энг муҳими — яқин-атрофда жойлашган корхоналардагина ишлаш шароитига эга уй бекаларини меҳнатга тортиш имконини беради. Бош пландан кутилаётган асосий мақсад ҳам шу!

Маҳалла ўрнида қоладиган мевали-манзарали дарахтларни имкони борича сақлаб қолиш чоралари аллақачон кўриб қўйилган. Бу ерда истиқомат қилаётганларни эса ўнларча йиллар давомида бир-бирларига қондош-жондош бўлиб кетганликлари ва шу давр ичида улар ўртасида қарор топган совет турмуш тарзига хос барча янги анъаналар тўла инобатга олинган ҳолда битта микрорайон комплексига кўчириш планлаштирилди. Афсуски, маҳалланинг айрим кишилари ҳозирча масаланинг ана шу томонларини тўғри тушунолмай турибдилар. Қолаверса, давлат бузиладиган уй эгаларига ҳар бир иморат (планли ёки плансизлигига қараб) ва дарахт кўчатлари учун амалдаги қонунларга мувофиқ ҳақ ҳам тўламоқда.

Табиийки, Гурунчариқ маҳалласи ўрнида қурилажак корхонадан кутилган умид катта. Агар ҳозир корхонанинг мавжуд қувватлари йилига 31 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқараётган бўлса, кейинчалик бу рақам яна 60 миллион сўмликка ошади. Корхона ўз сарф-харажатини 4 йилдаёқ қоплаб бўлади. Энг муҳими, халқимизни кўплаб юксак сифатли чинни буюмлар билан таъминлаш имкони туғилади. Партия ва ҳукуматимизнинг корхона қурилишидан кўзлаган мақсади шу!

Н. САЪДУЛЛАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

САНЪАТ ВА ҲАЁТ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми санъат соҳасидаги ҳақиқий аҳволни холисона баҳолаш, мавжуд камчиликларни рўй-рост очиб ташлаш ва уларни бартараф этиш учун аниқ режалар белгилашга даъват этди. Бу даъват театр санъати ходимлари, айниқса, муаммолари яққол кўзга ташланиб турган музикали драма ижодкорлари зиммасига катта масъулият юклайди.

УЧ ИЛДИЗ

ЁКИ МУЗИКАЛИ ДРАМАЛАР МУАММОСИ

МУЗИКАЛИ драма, бу драма ва музика ўзаро бирикувининг натижасидир. Алоҳида ҳолда пьесани ёки музикани музикали драма деб бўлмайди. Шу боис музикали драма — бу, аввало, театр дегани.

Ўз моҳиятига кўра мураккаб таркибли, кўп тармоқли синтетик санъат бўлмиш музикали драмага комплекс ёндашиш мақсадга мувофиқ. Унинг оқсаб қолаётганига гоҳ янги асарларнинг тематик жиҳатдан майдаланиб, мазмунан сийқалашиб бораётгани, гоҳ композиторларнинг томошабинларни ром этувчи куйлар яратмаётгани, гоҳ театрларнинг тегишли актёрлар ва созандаларга, рақс ва хор ижрочиларига эга бўлмаганлиги, ҳатто солистларнинг халқ услубида куйлаши сабаб қилиб кўрсатилади. Бу гапларда жон бор, албатта. Аммо музикали драма аҳволини билиш ва унинг истиқболини белгилаш учун уни яхлит тасаввур қила олиш, бу соҳадаги барча муаммоларни аниқлаш зарур.

Музикали драманинг туғилиши пьесадан бошланади. Мавзу, ғоявий концепция танлаш, конфликт ва образлар силсиласини аниқлаш, воқеалар ривожи, умумий драматик мутаносиблик — буларнинг ҳаммаси, энг аввало, драматургнинг ишидир. Бу ёзувчидан ҳам драматург, ҳам шоир бўлишни ва саҳнани яхши билишни талаб қилади. Шунингдек, драматург музикали драманинг ўзига хос хусусиятлари ва музикали-драматик театрнинг имкониятларини яхши билиши лозим, чунки, музикали драма учун ҳар қандай мавзу ва ҳар қандай ҳаётий материал мос келавермайди. Оддий маданий турмуш эмас, балки, ҳаёт нафосати ва романтикаси бу санъат учун чинакамига асос бўла олади. Шунинг учун ҳалқ тарихининг ёрқин қаҳрамонона саҳифалари ва эпос материаллари негизида энг яхши музикали драмалар вужудга келди. Драматургларнинг катта ва ўрта авлоди ана шундай кўп қиррали қобилиятга эга бўлиб, бу соҳанинг ўзига хос талабларини яхши билардилар. Лекин, афсуски, музикали драма тараққиётига салмоқли ҳисса қўшиши мумкин бўлган ўрта авлод вакиллари ундан узоқлашиб кетдилар. Навқирон авлодга мансуб, ўз истеъдодларида драматурглик ва шоирликни уйғунлаштирган ижодкорлар ҳам негадир музикали драма учун пьеса ёзмаяптилар. Ижодий изланишлар учун мавзу ва муаммолар эса етарлидир. Замонавий воқелик ҳозиргидек фақат музикали комедиялар учунгина эмас, балки, музикали драма ва ҳатто музикали трагедия яратиш учун ҳам бой материал беради. Халқимизнинг ўтмишидаги жуда кўпгина қаҳрамонликлар умуман қўл теккизилмаган ҳолда турибди.

Долзарб мавзуларни кашф этишдагина эмас, янги драматик формаларни излаб топишда, конфликтларни мураккаброқ қилиб қуриш ва образларни ишлашда замонавий воситалардан фойдаланишда ҳам драматурглар етакчи бўлишлари талаб этилади. Бироқ ҳозирча йил давомида анъанавий шакллардаги жами 3-4 та янги музикали асар пайдо бўлмоқда. Эҳтиёж эса, жуда катта: театрларимизни ҳар йили янги асарлар билан таъминлаб туриш учун энг камида 20 та оригинал асар ёзилиши керак. Яхшиямки, Совет ҳокимияти дастлабки йилларида музикали драманинг бир қанча мумтоз намуналари яратилди. Айнан шу асарлар театрларимизни танг аҳволдан бир даража қутқариб келмоқда.

ТАЖРИБА шуни кўрсатадики, музикали драма яхлит бадиий асар сифатида драматург, композитор ва театрнинг мустаҳкам ижодий ҳамкорлиги негизида яратилади. Т. Жалилов, Т. Содиқов, А. Муҳамедов, Ҳ. Раҳимов каби композиторлар ана шу зайл ишлар эдилар. Ҳозир ижод қилаётган таниқли композиторларимизнинг энг сара асарлари ҳам биринчи навбатда ана шундай ҳамнафаслик самарасидир. Энг муҳими, кўпгина композиторлар ёзувчи ва театр билан бақамти, драматургик материалнинг ич-ичига «шўнғиб» ижод қиладиларки, бу спектаклларнинг таъсир кучини оширади.

Музикали драмаларда яхши ариялар, қўшиқлар, баъзан хор мавжуд бўлади, баъзида қаҳрамонларнинг характер чизгиларига дуч келамиз. Лекин уларда кўпинча мавзу, конфликт ва образлар пухта ишланмайди, натижада музика пьеса воқеаларига бир безакдек таассурот қолдиради. Кейинги пайтларда, афсуски, лейттема, кўп овозлилик бўйича олиб борилган экспериментлар ҳам унутиб юборилди, хор эса саҳнада борган сари жуда кам пайдо бўлмоқда. Композиторлар замонамизга мос келадиган янги музикали шакллар устида изланмай қўйдилар. Сабаблар бор, албатта. Биринчидан, композиторлар, айниқса, ёшлар музикали драма билан жиддий ишларнинг орасидагина шуғулланмоқдалар; иккинчидан, театрлар, айниқса, область театрлари имкониятларининг чекланганлиги композиторлар қўлини боғлаб қўймоқда. Улар музикали драматургия ҳақида астойдил қайғуриб, экспериментлардан унумли фойдалана олишмаяпти, чунки мавжуд оркестрлар ва овозлар билан мўлжалланган режани амалга ошириш мушкул.

Республикамиз пойтахтидаги Муқимий номли ва областлардаги ўнта театр коллективи музикали драма бўйича иш олиб боради. Табиийки, ўзбек театрида рўй бераётган ўзгаришлар музикали драманинг ҳам саҳнавий талқинида ўз ифодасини топмоқда. Музикали спектакллардаги воқеалар борган сари лўнда, ҳаракатчан, конфликт ва тўқнашувлар ифодаси эса ўткирлашиб бормоқда. Инсоний туйғулар ясама романтика ва йиғлоқиликдан халос бўлмоқда. Баъзи жойларда спектакль образи, мажоз, шартлилик юзага келмоқда. Чунончи, Маннон Уйғур номидаги Сурхондарё область музикали драма театрида «Майсаранинг иши», «Момо ер» асарлари янгича талқин қилинди.

Аслида Муқимий номидаги театр ҳам музикали драмалар яратишда, ҳам уларни замонавий услубда саҳналаштиришда республикадаги бошқа театрларга ўрнак бўлиши керак. Хўш, бугунги кунда севимли театримиз ушбу вазифани қандай бажаряпти?

Маълумки, мазкур театрда яқин пайтгача майда-чуйда мавзулар ортидан қувиш, режиссурада кўп ҳолларда орқада қолган томошабинларга мўлжалланган арзонгаров воситалар, актёрлик санъатида эса, ташқи ижро, баъзан дабдаба устун, солистлар инқирози мавжуд эди. Сўнгги 2-3 йил ичида театр ижобий томонга ўзгара бошлади. Труппа истеъдодли ёшлар ҳисобига мустаҳкамланди, солистлар ўзгарди, театрда балет пайдо бўлди. Актёрларнинг профессионал малакаси ва ғоявий-сиёсий савиясини ошириш ишлари бошланди. Умуман, театрда ижодий муҳит яратиш учун қилинган ҳаракатлар кўриниб турибди. Аммо театр фаолиятида баъзи бир мунозарали ишлар ҳам йўқ эмас.

Масалан, спектаклларда омма кўпинча ягона ижтимоий қиёфа сифатида намоён бўлади. Режиссёрлар оммавий саҳналарнинг мазмунига эмас, чиройига кўпроқ эътибор беришади. Афсонавий мавзудаги спектаклларда диққат образларнинг мантиқий ривожига эмас, муҳим ҳолатлари ифодасига қаратилади. Баъзи ўринларда концертчилик кўзга ташланади, яъни ижрочилар томошабинларга қараб куйлашади, ўйнашади.

ТЕАТРЛАР музикали спектаклларни аҳён-аҳёнда, бунинг устига нари-бери саҳналаштирмоқда. Уларнинг репертуарлардаги миқдори йилдан-йилга камайиб кетяпти. Пландаги бир-икки музикали асар ҳам кўп ҳолларда драма билан алмаштирилади. Кўп жойларда малакали режиссёрлар асосан драма жанрида изланиш олиб борадилар, музикали драма эса, эскича услуб ва талқинларда саҳналаштирилади. Баъзи спектаклларда режиссёрнинг вазифаси саҳнада актёрларни жойлаштиришдангина иборат бўлиб қолади. Ёки рассом ёрдами билан саҳнада шартли ва мажозий тасвирлар, умумлашмалар яратилса-да, бироқ образлар талқини эскича, ижро бўш бўлгани сабабли форма билан мазмун ўртасида зиддият келиб чиқади. Ўтган йили Фарғона водийсида «Жон қизлар» (Қўқон), «Фарҳод ва Ширин» (Наманган) спектаклларини кўриб шу ҳолга дуч келган эдик. Айниқса, афсонавий спектаклларда ҳамон сохта романтик ижро услуби ҳукм суриб келади.

Хуллас, театрларимизда музикали драманинг сони ва сифати қониқарсизки, бунинг сабаби кўп. Биринчидан, оригинал музикали драмаларнинг ниҳоятда камлиги. Иккинчидан, драмага ихтисослашган бош режиссёрларнинг драматик асарларга ружу қилиши. Учинчидан, актёр-солистлар билан режали ишлаш ва ижодий изланишнинг йўқлиги. Тўртинчидан, кўпгина театрларда оркестр, балет ва хорнинг бут эмаслигидир. Айниқса, театрлардаги оркестрлар кўнгилдагидек эмас. Аслида турли малака ва мактаб вакиллари бўлмиш созандалар гуруҳини оркестр, деб бўлмайди.

Музикали драма саҳнавий талқинини замонавий талаблар даражасига кўтариш кўп жиҳатдан режиссурага боғлиқ. Аммо бунинг учун режиссёрнинг ўзи музика асосларидан яхши хабардор бўлиши даркор. Афсуски, бундай режиссёрлар жуда кам.

Ушбу масалалар ҳақида биринчи марта гапирилаётгани йўқ. Кейинги йилларда вақтли матбуот саҳифаларида театр санъати, жумладан, музикали драманинг бу гунги аҳволи ва ижодий муаммолари тўғрисида бир қатор мунозаралар ўтказилди, мақолалар босилди, уларда кўп ҳолларда фойдали фикр-мулоҳазалар билдирилди. Афсуски, бу танқидий материаллар театр коллективларида ҳам, мутасадди давлат ва жамоат ташкилотларида ҳам муҳокама қилинмади. Шунга мувофиқ зарур хулосалар чиқарилмади. Назаримизда, энди чиройли ваъзхонликдан амалий ишга ўтиш керак. Барча масалаларни ижодий муҳокама қилиб, музикали драманинг адабий ва мусиқий асосларини ҳамда саҳнавий талқинининг бундан кейинги ривожига қаратилган аниқ режалар белгилаш лозим.

Музикали драма саҳна санъатининг ажойиб тури бўлиб, у ўзининг ҳали тўла очилмаган ижодий имкониятлари ва юксак ғоявий-эстетик таъсири билан қудратлидир. Бу санъатнинг келажаги бор. У қардош халқлар маданияти ва миллий бадиият намуналарининг энг яхши жиҳатларини ўзига сингдириб, уларни синтез қилиш орқали ривожланаверади. Музикали драма ўзининг сўз ва музикани мўъжизакор уйғунлаштирувчи куч-қудрати билан барча ёшдаги томошабинлар қалбини забт этади, деб ишонамиз.

Муҳсин ҚОДИРОВ,
санъатшунослик доктори, профессор.

Тошкентдаги «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия ташкилоти партия сиёсий маорифида якунловчи машғулотларга пухта тайёргарлик билан киришди. Бу ерда барча коммунистлар ва партиясиз активлар партия сиёсий ўқувининг турли соҳаларига жалб қилинган. «Марксча-ленинча фалсафа асослари» мактабида 17 йилдан бери Иван Бутенко пропагандистлик қилмоқда. Группада 18 тингловчи диалектик материализм мавзусини ўрганмоқда. И. Бутенко ҳар доим машғулотларга пухта тайёргарлик кўрган ҳолда келади. Шу сабабли машғулотлар қизиқарли ва тингловчиларнинг актив иштирокида ўтади.

Суратда: пропагандист И. Бутенко (ўртада) тингловчилардан техника контроли бўлимининг катта мастери В. Мутракшов ва слесарь А. Рустамов билан суҳбатлашмоқда.

В. МОЛГАЧЁВ фотоси

Озиқ-овқат программасини бажариш—умумхалқ иши

ЎГАЙ СОҲАМИ?

Тўрткўл районидаги Горький номли совхозда сутчилик оқсай бошлади. Чорвадорлар ўтган йили давлатга сут топшириш планини бажара олишмади. Бу хўжалик раҳбарларини, коммунистларни ғоят ташвишлантирди, албатта. Чорвачиликдаги қолоқлик сабаблари, йўл қўйилган хато ва камчиликлар жиддий таҳлил этилди, уларни тугатиш, кўпроқ гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар тайёрлаш юзасидан аниқ тадбирлар ишлаб чиқилди.

Хўжалик фермаларида 440 бош қорамол парвариш қилинмоқда. Уларнинг 150 таси сигирлардир. Якунловчи йилда ҳар юз бош қорамолдан 90 тадан бузоқ олиш, подада сигирлар салмоғини 60-65 процентга етказиш мўлжалланган. Бунинг учун етарли имконият ва резервлар бор. Қорамоллар зотини яхшилаш ҳисобига сут етиштиришни кўпайтириш, озуқа базасини яхшилашга эътибор берилмоқда.

— Мутахассислар тузиб чиққан рационда 15-16 озуқа бирлиги мавжуд, — дейди совхоз бош зоотехниги Гелдимурот Нурнепесов. — Ана шу рацион асосида боқилаётган ҳар бир соғин сигирдан кунига 10-12 килограммдан сут соғиб олишга эришмоқдамиз.

— Олти йилдан бери сигир соғаман, — дейди Қурбонжамол Боғибекова. — Ўз боқимимдаги 13 бош соғин сигирни тўйдириб озиқлантириб, кунига 135—140 килограммдан сут соғиб оляпман.

Қурбонжамол сингари ўз ишининг усталари хўжаликда кўп. Оразгул Обаева, Дурсун Нодирова, Нурсолтан Нурбердиева, Арзигул Беганчова, Қизилгул Матнепесова, Ўғилсафар Нурпесова сингари сут соғувчиларнинг ҳиммати туфайли кунига 1200-1250 килограмм серқаймоқ сут соғиб олиняпти.

Чорва маҳсулотларининг сифатини яхшилаш ва миқдорини кўпайтиришнинг асосий омиллари коллективда социалистик мусобақани яхши йўлга қўйиш, илғорларни моддий ва маънавий рағбатлантириб боришдан иборатдир. Ана шунга эътибор берган чорвадорлар беш ойлик сут топшириш планини ошириб бажаришди. Бу йил қўшимча 110 гектар ерга беда, 150 гектар ерга силос учун маккажўхори, 34 гектар майдонга озуқа учун лавлаги экилди.

Аммо хўжаликда соҳани ривожлантиришни интенсивлаш, чорвачилик комплексини реконструкциялашга етарли аҳамият берилмаяпти. Бу хусусда гап очилса, совхоз директори Оразмуҳаммад Давлатқиличев шундай дейди:

— Қумбосган массивидаги ерларимизнинг суви кўтарилиб, захлаб кетди. Янги коллекторларнинг лойиҳа смета ҳужжатлари тайёр бўлишига қарамай, уч йилдан бери уни қазиш пайсалга солиняпти. Коллектор қурилишига ажратилган 781 минг сўмлик маблағ эса Т. Ешмуротов бошлиқ бўлган 29-механизациялашган кўчма колонна коллективининг масъулиятсизлиги сабабли ўзлаштирилмай келиняпти. Ернинг захини қочириш, чорвачилик комплексини тўла реконструкциялаш ишлари бундан тўрт йил илгари амалга оширилиши лозим эди. Бунинг учун эса 561 минг сўмлик маблағ ажратилганди. Афсуски, 1-қурилиш-монтаж бошқармаси коллективининг, қолаверса, бошқарма бошлиғи Я. Собировнинг бепарволиги оқибатида объект қурилиши ҳамон ўлда-жўлда. Агар иш шу даражада кетадиган бўлса, қишловга тайёргарлик, етарли ем-хашак базасини яратиш сингари вазифалар ярим йўлда бажарилмай қолиб кетиши мумкин.

«Кирккизсовхозводстрой» бирлашмаси ва унга қарашли ташкилотлар раҳбарлари ана шу объектлар қурилишининг чўзилиб кетишига турли асоссиз баҳоналарни сабаб қилиб кўрсатишади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI ва ундан кейинги пленумлари олдимизга чорва маҳсулотларини кўпайтириш, аҳолини кўпроқ сифатли истеъмол моллари билан таъминлашдек муҳим вазифани қўйди. Уни оғишмай амалга ошириб, мавжуд камчилик ва нуқсонларга тезда барҳам бериш шу куннинг долзарб масалаларидандир.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ахборот

ДАРОМАДЛИ СОҲА

✦ Қашқадарё хўжаликларида туя юнги олиниб бўлди. Бу ерда ҳар бир туядан ўрта ҳисобда 5 килограммдан юнг қирқиб олинди. Областда туя боқадиган ихтисослашган фермалар барпо этилган. Бу фермалар юнгдан ташқари сут, гўшт ҳам бермоқда.

ЯЙЛОВЛАРНИ СУҒОРИШ УЧУН

✦ Советобод районидаги «Жом» совхозида 13 километрли қувур-ариқ ётқизила бошланди. У тоғ булоқларининг сувини хўжалик яйловларига беради. Шу йил Самарқанд областида 65 километр қувур-ариқни ишга тушириш мўлжалланади. (ЎзТАГ).

ҚУЛАЙЛИК

● Андижон область Пахтаобод районидаги 59-автокорхона коллективи йўловчиларга қулайлик яратди. «Пахтаобод — Конибодом» янги автобус маршрути очилди.

Бу автобус йўли Андижон, Кува, Марғилон, Қўқон шаҳарлари билан қардош Тожикистоннинг Конибодом шаҳрини боғлайди. **Т. ТЎЙЧИЕВ.**

ЯНГИ КИНОТЕАТР

● Ёзёвон районидаги «Ёзёвон» совхозининг марказида 300 ўринли ёзги кинотеатр биноси қурилиб фойдаланишга топширилди.

Кинотеатр очилиши куни Муқимий номли ўзбек давлат музикали театри коллективи «Тўйлар муборак» спектаклини намойиш қилди.

А. МАДРАҲИМОВ.

БОЛАЛАР УЧУН КИТОБЛАР

● Наманган шаҳрининг Люксембург кўчасида икки қаватли бино қад кўтарди.

Шаҳардаги 10-қурилиш трестига қарашли 4-қурилиш-монтаж бошқармасининг қўли гул бинокорлари қурган бу бино болалар китоблари билан савдо қилувчи магазиндир. «Ўқитувчи» номи берилган бу магазин яқинда фойдаланишга топширилди.

А. НАСРИДДИНОВ.

СПОРТ

ФУТБОЛ

БИР ХИЛ ОЧКОЛАР

Биринчи лига командалари мамлакат чемпионатининг 17-тур ўйинларини якунлашди. «Пахтакор» футболчилари Хабаровск армиячиларининг меҳмони бўлишди. Танаффусгача дарвозалар даҳлсиз қолди. Учрашувнинг иккинчи қисмида томонлар биттадан тўп киритишди. Пахтакорчилар сафарда ўз ҳисобларига бир очко ёзишган бўлса, Жиззахнинг «Звезда» коллективи Кемеровода «Кузбасс» футболчилари билан учрашиб, дарвозаларидан учта жавобсиз тўп ўтказиб юборди. Қолган ўйинларда: «Шинник» — «Ротор» —1:2, «Локомотив» — «Крилья Советов» —2:1 ҳисоблари қайд қилинди. Ҳозир шарқий зонада «Шинник», АСК (Х), «Помир», ЦСКА, «Ротор» коллективлари бир хил —19 тадан очко тўплашди. «Пахтакор» 17 очко билан олтинчи ўрнини эгаллаб турибди.

Ғарбий зонада эса «Даугава» ва «Карпат» командалари 20 тадан очко билан олдинда боришяпти.

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

● ЧИМ ХОККЕЙ: олий лига вакили— Андижоннинг «Звезда» командаси Самарқанд спартакчиларини 6:2 ҳисобида енгиб, жами очколарини 15 тага етказди.

● САМБО: Ленинградда ўтказилган мамлакат чемпионатида республикамиз курашчиларидан Э. Холиқов (74 кг) биринчи ўрнини эгаллаган бўлса, В. Соболирев бронза медалини қўлга киритди.

● ОҒИР АТЛЕТИКА: Волгоградда якунланган мамлакат чемпионатида полвонларимиз муваффақиятли қатнашишди. Чунончи, В. Богуцкий билан Н. Муҳаммадёров кумуш медалларини олишди. Энг оғир вазнли В. Мосибит икки курашда 377,5 килограммли натижа билан бешинчи бўлди.

● ШАХМАТ: Тошкентда Ўзбекистон чемпионати тугади. Тошкентлик Р. Зиятдинов 13 имкониятдан 9 очко тўплаб ғалаба қозонди.

ОБ-ҲАВО

Шу кеча-кундузда Тошкент, Сурхондарё областларининг тоғли районлари ва Фарғона водийсида қисқа муддатли ёмғир ёғиши кутилади. Шимоли-шарқдан секундига 7-12 метр тезликда шамол эсади. Кечаси Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида 13-17, кундузи 28-33 даража иссиқ бўлади. Қолган жойларда ҳарорат кечаси 17-22, кундузи 31-36, жанубда 38 даражага етади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Шимоли-шарқдан секундига 3-10 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 17-19, кундузи 31-33 даража иссиқ бўлади.

«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 21 июнда чиқади.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

ДАВЛАТ СТРАХОВАНИЕСИ ХИЗМАТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИНГ!

БОЛАЛАР СТРАХОВАНИЕСИ БОЛАЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИКДИР

Ҳаммамиз ҳам бир вақтлар болаликни бошдан кечирганмиз. Оилада янги инсоннинг дунёга келиши қанчалик қувонч бахш этиши ўз-ўзидан тушунарли. Бизнинг болаларимиз йўқчилик нималигини билишмайди.

Совет давлати улар тўғрисида, уларнинг сиҳат-саломатлиги, овқатланиши, дам олиши, таълим олиши ҳақида тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқда.

Вақт кўз очиб юмгунча ўтиб кетяпти: ҳали яқингинада кичкинтой атак-чечак қилиб юришни ўрганарди, бир қарабсизки у мактабни ҳам ортда қолдириб кетибди. Олдинда мустақил ҳаёт бошланмоқда. Ҳар ким ўз ўғли ёки қизининг балоғатга етган кунига бирон бир эсдалик совғаси қилиш истагида юради. Болаларнинг ҳаётини страхование қилиш ҳақидаги шартнома ана шунда қўл келади.

Болаларни страхование қилиш шартномасини шартнома тузилиши пайтига қадар 15 ёшу 6 ойликдан ошмаган болаларнинг ота-оналари (боқишга олганлари) **ва бошқа қариндошлари тузишлари мумкин.**

Ана шундай шартномага мувофиқ страхование қилинган йигит ёки қизга страхование муддати тугаши билан келишилган страхование суммаси тўланади.

Бу ҳақда оилавий йиғинда маслаҳатлашиб олинг ва давлат страхование инспекциясига мурожаат қилинг. Страхование агенти болаларни страхование қилиш шартларини сизга батафсил тушунтириб беради ва страхование қилиш учун тез ва беташвиш шартнома тузишингизга ёрдам беради.

НИКОҲ СТРАХОВАНИЕСИ

Қайси бир ота-она, буви ёки бува ўз ўғил-қизи, невара-чевараларининг келажаги тўғрисида ўйламайди дейсиз. Болалар камолга етиб, ҳадемай ўзлари ҳам мустақил ҳаётга қадам қўя бошлайдиган пайт ҳам етиб келади.

15 ёшдан катта бўлмаган болалар фойдасига никоҳ куни учун страхование тўғрисида шартнома тузиб, ёш оиланинг турмушини бут қилиш учун жиддий моддий ёрдам кўрсатишни олдиндан режалаштириб қўйиш мумкин.

Бу хилдаги страхование шартномалари 18 ёшдан бошлаб, лекин шартнома муддати тугагунга қадар ёши 75 дан ошиб кетмайдиган кишилар билан тузилади.

Страхование суммаси страхование муддати тугагач йигит ёки қиз никоҳдан ўтганда, шунингдек 25 ёшга етган тақдирда тўланади.

Агар ўз фойдасига страхование шартномаси тузилган шахс 18 билан 20 ёш оралиғида никоҳдан ўтадиган бўлса, у ҳолда страхование суммаси процент билан (страхование муддати тугаганидан кейин ўтган ҳар бир тўлиқ йил учун 3 процент ҳисобида) тўланади.

Страхование муддати фарзанднинг ёшига, ойлик взнос миқдори эса страхование қилувчининг ёшига, страхование суммаси ва муддатига боғлиқ бўлади.

Взнос иш жойидаги бухгалтерия орқали нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш йўли билан ёки страхование агентига нақд пул тўлаш йўли билан ўтказилади.

Страхование қилиш шартлари билан давлат страхованиеси инспекциясида страхование агенти орқали батафсил танишиш ҳамда шартнома тузиш мумкин.

ИНСОН ҲАЁТИНИ АРАЛАШ СТРАХОВАНИЕ ҚИЛИШ МЕҲНАТКАШЛАР МАНФААТИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Мамлакатимизда ихтиёрий равишда шахсий страхованиенинг бир неча хил турлари мавжуд. Шулардан оммавий тус олганларидан бири инсон ҳаётини аралаш страхование қилишдан иборатдир.

Инсон ҳаётини аралаш страхование қилиш тўғрисидаги шартномалар «А» ёки «Б» тарифлари бўйича 16 ёшдан 70 ёшгача бўлган кишилар билан (шартнома муддати тугагунга қадар 75 ёшдан ошиб кетадиган кишилар бундан мустасно) 5, 10, 15 ёки 20 йил муддатга турлича страхование суммасига тузилади.

Страхование взнослари страхование қилинган сумманинг миқдори, муддати ва страхование қилувчининг ёшига боғлиқ бўлиб страхование бутун муддати давомида ҳар ой учун олдиндан тўлаб борилади.

Страхование муддати тугагач, страхование шартномасини тузган кишига шартномада белгиланган страхование суммаси тўланади.

Страхованиенинг бу тури шартларига биноан шунингдек, страхование қилувчи киши жароҳат, тасодифий равишда жиддий заҳарланиш, энцефалит ёки полиомиелит билан оғриш оқибатида умумий меҳнат қобилиятини доимий равишда (тўла ёки қисман) йўқотган тақдирда страхование суммасининг ҳаммаси ёки унинг тегишли қисми тўланиши ҳам мўлжалланган бўлади. Айни пайтда страхование шартномаси «Б» тарифи бўйича тузилган

бўлса бу ҳолда тўланиши лозим бўлган сумма икки баравар ортиқ бўлади.

Страхование взносларини иш жойида бухгалтерия орқали нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш ёки страхование агентига нақд пул тўлаш йўли билан ҳам амалга оширилади.

УЙ-РЎЗҒОР БУЮМЛАРИНИ СТРАХОВАНИЕ ҚИЛИШ ҲАР БИР ОИЛА УЧУН ФОЙДАЛИДИР

Ҳурматли ўртоқ! Сиз квартирада саранжом-саришталик яратиш, ўзингиз ёқтирган ва севган китоблар, картиналар, нафис ва фойдали буюмлар тўплаш осон эмаслигини яхши биласиз.

Лекин, ҳали ҳам шундай ҳодисалар рўй бериб турадики, уларнинг оқибатида шу қадар дид-фаросат билан, интилиш ва истак билан қўлга киритилган ҳамда яратилган барча буюмларни ёнғин, портлаш, сув тошқини ёки бошқа табиий офатлар, иситиш системасининг аварияга учраши, қўшни хоналардан сув кириб келиши, шунингдек ўғирлаб кетилиши натижасида вайрон бўлиши ва шикастланиши мумкин.

Агар сиз уй-рўзғор буюмларини ихтиёрий равишда страхование қилиш тўғрисида шартнома тузган бўлсангиз нобуд бўлган ёки йўқолган буюмлар ўрнига янгиларини сотиб олишингиз ёки шикастланган нарсаларни ремонт қилиб олишингиз қийин бўлмайди.

Бундай шартнома жорий чакана давлат нархларидан келиб чиқиб буюмнинг қиймати (тутилганлигини ҳисобга олган ҳолда) **доирасида истаган миқдордаги страхование суммасига икки ойдан 11 ойгача ва 1 йилдан 5 йилгача муддатга тузилиши мумкин.**

Шартнома бўйича тўловлар турар жой биносининг ўрни ва ўтга чидамлилигига боғлиқ ҳолда страхование суммасининг ҳар 100 сўмидан йилига 15 тийиндан 40 тийингача бўлиши мумкин.

Тўловлар иш жойидаги бухгалтерия орқали нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш йўли билан ёки страхование агенти ёки участка инспекторига нақд пул тўлаш йўли билан ўтказилиши мумкин.

Страхование шартлари билан давлат страхованиеси инспекциясида ёки страхование агенти орқали батафсил танишиш мумкин.

ТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИ ЭГАЛАРИНИНГ ДИҚҚАТИГА!

Рўйхатга олиниши лозим бўлган автомобиллар (шу жумладан, саноат йўли билан тайёрланган прицеплари бўлган автомобиллар), мотоцикллар, мотороллерлар, мотоколяскалар, мопедлар, кичик габаритли тракторлар, моторли, елканли ва эшкакли қайиқлар (дам бериладиганларидан ташқари), катерлар ва яхталар страхование қилиниши мумкин.

Транспорт воситаларини страхование қилиш ҳақидаги шартнома авариялар (йўл-транспорт ҳодисалари), ёнғин, портлаш, яшин уриши, тўфон, бўрон, сел ва бошқа табиий офатлар натижасида, шунингдек транспорт воситаларининг ўғирланиши ёки уларни ўғирлаш ва олиб қочиш билан боғлиқ ҳолда шикастлаш оқибатида келтирилган моддий зарарнинг қопланишига гаров бўлади.

ШАРТНОМА БИР ЙИЛ МУДДАТГА ТУЗИЛАДИ. СТРАХОВАНИЕ СУММАСИ СТРАХОВАНИЕ ҚИЛУВЧИНИНГ ХОҲИШИГА БИНОАН БЕЛГИЛАНАДИ. Лекин унинг миқдори транспорт воситасининг жорий чакана давлат нархларидан (эскирганлигини ҳисобга олган ҳолда) ошмаслиги керак.

Страхование тўловининг миқдори транспорт воситасининг турига, страхование муддати ва страхование суммасининг миқдорига боғлиқ. Шуни ҳам айтиш керакки, страхование суммаси қанчалик кўп бўлса, страхование тўлови процентi шунчалик кам бўлади.

Страхование шартномаси бўйича страхование тўловларини страхование қилувчининг иш жойида бухгалтерия орқали пулсиз ҳисоб-китоб қилиш йўли билан ёки шартномани расмийлаштириш чоғида страхование агентига нақд пул билан тўлаш мумкин.

ЧОРВА МОЛЛАРИНИ СТРАХОВАНИЕ ҚИЛИШ

Гражданлар ихтиёридаги қорамоллар, йилқилар ва туялар икки хил турда — мажбурий ва ихтиёрий равишда страхование қилинади.

Қорамоллар, йилқилар ва туялар давлат харид нархлари бўйича ўртача қийматининг 40 проценти миқдорида мажбурий тарзда страхование қилинади. Юқорида айтилган ҳайвонларни ихтиёрий равишда страхование қилиш тўғрисида шартнома тузилса страхование суммаси икки баравар кўпайиши мумкин.

1983 йил 1 январидан бошлаб қўйлар, эчкилар, чўчқалар, эшаклар, хачирлар фақат ихтиёрий равишда харид нархлари бўйича ўртача қийматининг 80 проценти миқдорида страхование қилиниши мумкин.

Касаллик оқибатида нобуд бўлиш ва ёнғин, портлаш, яшин уриши, электр токи таъсири, қуёш ёки иссиқ уриши, зилзила, сув тошқини, ўпирилиш, бўрон, довул, қаттиқ шамол, дўл, музлаб қолиш, бўғилиб қолиш, йиртқич ҳайвонлар ҳужуми, тўсатдан заҳарли ўтлар ёки моддалардан заҳарланиш, илон ёки заҳарли ҳашаротлар чақиши, шунингдек ҳайвонлар чўкиб кетиши, транспорт воситалари тагида қолиши, жарликка қулаб тушиши, ёки жароҳатлар натижасида ҳалок бўлган тақдирда страхование суммаси тўланади.

Шунингдек, страхование суммаси ҳайвонларни бахтсиз ҳодисалар ёки бошқа ҳодисалар оқибатида мажбуран сўйиб юборилган (нобуд қилинган) тақдирда ҳам тўланади.

Страхование тўловларини иш жойида бухгалтерия орқали нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш йўли билан ёки страхование агенти, шунингдек участка инспектори орқали нақд пул билан тўлаш анча қулай.

Страхование шартлари билан давлат страхованиеси инспекциясида ёки сиз ишлаётган корхона, муассаса ёки ташкилотга хизмат қиладиган страхование агенти орқали батафсил танишишингиз ва шартнома тузишингиз мумкин. Бундан ташқари агентни уйга таклиф қилиш ҳам мумкин.

ИМОРАТЛАРНИ ИХТИЁРИЙ РАВИШДА СТРАХОВАНИЕ ҚИЛИШ

Ҳурматли ўртоқ! Гражданларнинг шахсий мулки сифатидаги иморатлари мажбурий страхованиега қўшимча тарзда ихтиёрий равишда мажбурий страхованиеда кўрсатилганидек суммада, яъни жорий чакана давлат нархлари бўйича улар қиймати (эскирганлигини ҳисобга олиб)нинг 40 процентi миқдорида ихтиёрий равишда страхование қилиниши мумкин.

Ихтиёрий равишда страхование қилинганлиги ҳақидаги шартнома бўлган тақдирда давлат страхованиеси гражданларга уларнинг бинолари ёнғин, портлаш, яшин уриши, сув тошқини, зилзила, довул ва бўрон, денгиз тўлқини, жала, дўл, нураш, кўчки, сел босиш, ер ости сувларининг юзага чиқиши, мазкур жой учун одатдан ташқари узоқ муддат ёмғир ёки кучли қор ёғиши, иситиш системаларининг, водопровод ва канализация шохобчаларининг аварияга учраши, шунингдек ёнғиннинг тарқалиб кетишини тўхтатиш учун ёки юқорида кўрсатилган бирон-бир табиий офат кутилмаганда хавф туғдираётганлиги муносабати билан бинони бузиб ташлаш ёки уни бошқа жойга кўчириш зарурати туғилган тақдирда биноларнинг вайрон бўлганлиги ёки шикастланганлиги натижасида етган зарарни тўлароқ қоплашни таъминлайди.

Шартнома бир йил муддатга тузилади. Страхование тўловлари миқдори унча катта эмас ва биноларнинг қаерда жойлашганлигига боғлиқ бўлиб, страхование суммасининг ҳар юз сўми ҳисобига йилига 30 ва 35 тийинни ташкил этади.

Страхование тўловлари иш жойида бухгалтерия орқали нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш ёки страхование агентига, шунингдек участка инспекторига нақд пул тўлаш йўли билан ҳам амалга оширилади.

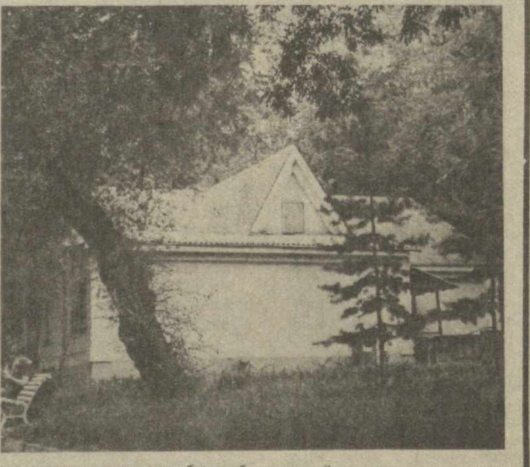

БАХТСИЗ ҲОДИСАЛАРДАН СТРАХОВАНИЕ ҚИЛИШ

Ҳурматли ўртоқ!

Салгина бўлса-да эҳтиётсизлик ва эътиборсизлик натижасида ишлаб чиқаришда, кўча-кўйда, уйда ҳар хил жароҳатлар юз берган пайтлар ҳам бўлади. Шунинг учун ҳам давлат страхованиеси органлари ҳаётингизни бахтсиз ҳодисалардан страхование қилиш тўғрисида шартнома тузишни тавсия қилади. Бундай шартномалар страхование қилинган киши жароҳат натижасида, тасодифан заҳарланиб қолганда, баҳорги-ёзги энцефалит ёки полиомиелит билан оғриб қолганда, шунингдек, страхование шартномасида назарда тутилган бошқа кўнгилсиз ҳодисалар рўй берганда умумий меҳнат қобилиятини доимий равишда (тўла ёки қисман) йўқотган тақдирда страхование суммасини ёки унинг тегишли қисмини олишига гаров бўлади.

Бундай шартномалар 16 ёшдан 74 ёшгача бўлган кишилар билан (шартнома муддати тугагунга қадар ёши 75 дан ошмайдиган кишилар билан) **бир йилдан беш йилгача муддатга тузилади.**

Страхование взнослари страхование қилувчининг касбига боғлиқ бўлиб страхование қилинган сумманинг ҳар юз сўми ҳисобига йилига 25 тийиндан 1 сўм 20 тийингача бўлади.

Страхование шартномаси взносни тўлаш шаклига боғлиқ ҳолда, яъни нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш йўли билан взнос тўланган тақдирда страхование қилувчи шахс ишлайдиган корхона, муассаса ёки ташкилотда ушбу взнос ўтказилган иш ҳақи берилиши белгиланган кундан бошлаб, страхование агентига нақд пул билан взнос тўланган тақдирда эса взнос тўланган кундан 10 кун ўтгач, кучга киради.

Борди-ю сиз страхованиенинг бу тури билан қизиқиб қолгудек бўлсангиз, у ҳолда бу ҳақда давлат страхованиеси инспекциясида ва сиз ишлаётган корхона, муассаса ёки ташкилотга хизмат қиладиган страхование агенти орқали батафсил ахборот олишингиз ҳамда шартнома тузишингиз мумкин.

Бундан ташқари агентни уйга таклиф қилиш ҳам мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СТРАХОВАНИЕСИ БОШ БОШҚАРМАСИ

Р. — 05893. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. ИНДЕКС 64583. А. — 140. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12